

HAGELIV

& uterom

Endelig utetid!

**44 sider
vakre vårhager**

Se så fint!
**BLOMSTRENDE
BUSKER & TRÆR**
til din hage

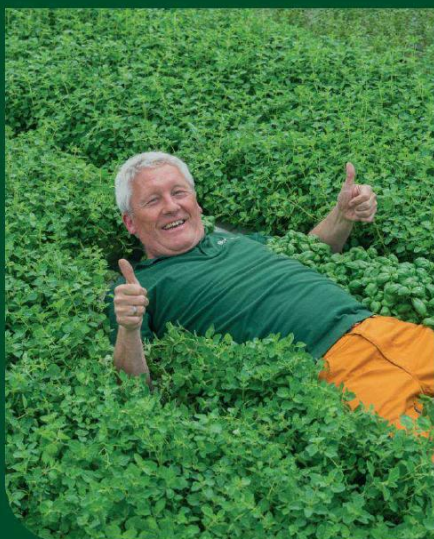
Fargeglad
vårløk i krukker

Lag selv
**UTEMØBLER SOM
TÅLER EN STØYT**

Skjerm deg mot
VÆR, VIND OG INNSYN

Hos Hageland har vi dyrket lidenskap for hage i generasjoner. **Vi er Gartnere i Generasjoner!** Vi ønsker å dele vår historie, våre erfaringer, og vår kunnskap, slik at kundene kan dyrke sin egen hage med samme kjærlighet og omsorg som vi har gitt våre planter gjennom årene.

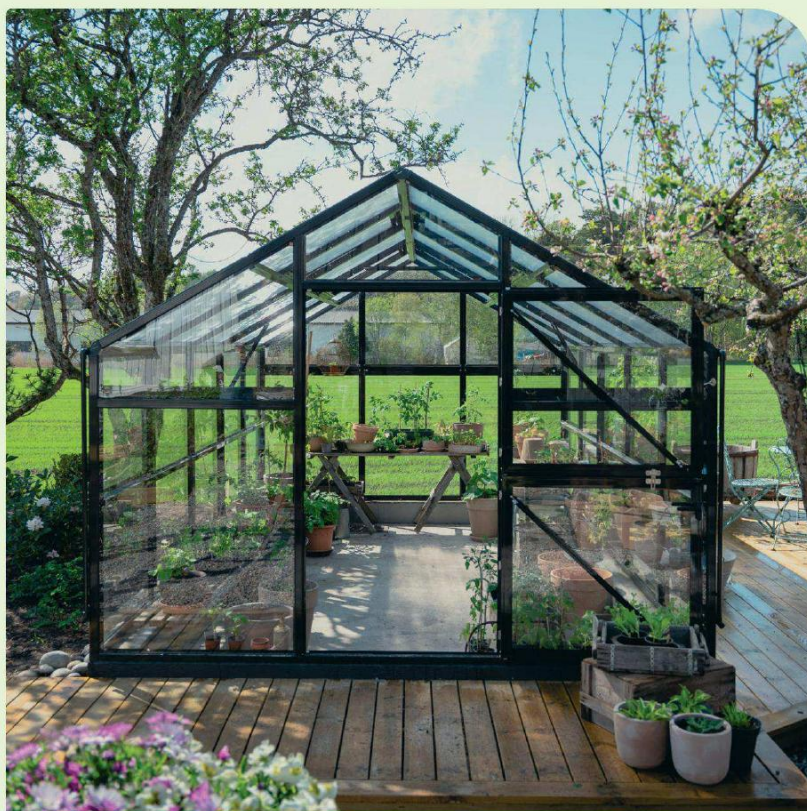
Nå gleder vi oss til å dyrke i drivhuset!

GARTNERE I GENERASJONER

Kom i gang med DYR KING I DRIVHUS

Et drivhus forlenger vekstsesongen og gjør det mulig å dyrke vekster som normalt ikke tåler norsk klima. Tidlig på året er det et perfekt arbeidsrom for å så frø og plante om vekster.

Drivhus Hageland: 9,36-18,54 m2. Fra kr 34.990,-
Bestill drivhuset på hageland.no og få det levert hjem!

8 nytteplanter du kan dyrke i drivhus:

• Tomat	• Basilikum
• Agurk	• Melon
• Chili	• Sitrus
• Paprika	• Fiken

Utstylliste:

- Store potter eller dyrkekasser
- Spesialjord tilpasset plantene
- Gjødseel tilpasset plantene
- Vekstlys
- Vanningsutstyr
- Oppbinding og bambuspinner

Plasser drivhuset et sted med gode solforhold. Vekslede sol- og skyggeforhold er det optimale. Med et drivhus forlenger du vekstsesongen med mange måneder. Husk likevel å vente til nattefrosten er over, eller bruk tilleggsvarme den første tiden. Du kan også dekke over plantekassene med fiberduk i starten, eller starte innendørs og flytte plantene ut når temperaturen tillater det.

Sørg for at det ikke blir for varmt for plantene dine når sesongen er i gang for fullt. Åpne takluker eller vinduer på varme sommerdager, eller bruk automatiske vindusåpnere.

Det kan være lurt å sette de høyeste plantene lengst mot nord (lengst unna sola), og de lave plantene lengst mot sør (nærmest sola). På den måten skygger de ikke for hverandre. Er det mange gråværsdager kan det være lurt å investere i plantelys. Får de derimot for mye av det gode, kan skyggegardiner eller skyggenett være en fin løsning.

 Hageland

SYSTEM 45

outdoor kitchen

OPPLEV EN SØMLØS INTEGRASJON
AV VÅRE UTEKJØKKEN HJEMME HOS
DEG VED HJELP AV AR-MODELLER.

DEKTON® ALBARIUM

Nå tar vi utemiljøet til et nytt nivå. Vårt utekjøkken blir et elegant og praktisk tillegg til hagen eller uteplassen. Utekjøkkenet er tilgjengelig i en lys og en mørk utførelse i breddene 180, 240 og 300 cm. Det er et Ballingslöv kjøkken for utemiljø. Velkommen ut!

Finn din nærmeste forhandler på drommekjokkenet.no

DRØMME™
KJØKKENET

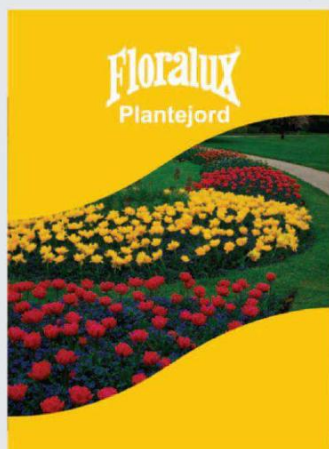
I Ballingslöv har vi
bygd drømmekjøkkenet
siden 1929.

Ballingslöv®

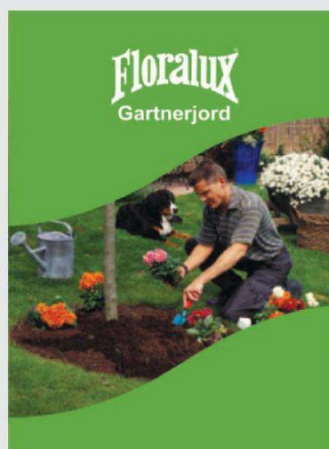

Floralux®

Når kvalitet teller!

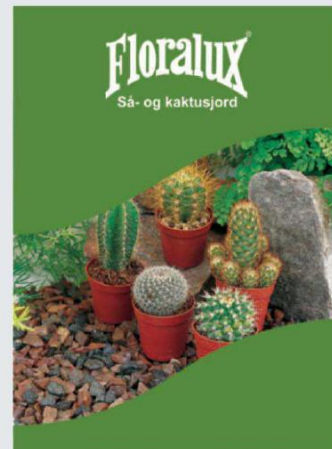
PLANTEJORD kan brukes overalt i hagen. Gir god struktur til sand- og leirholdig jord.

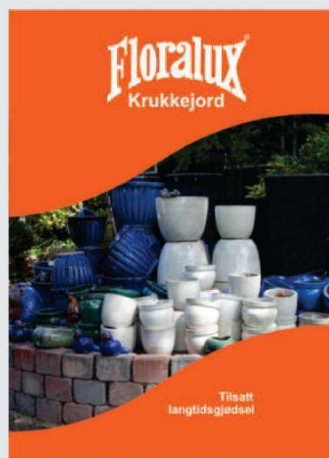
GARTNERJORD er tilsatt sand, leire, gjødsel og kalk. Velegnet til trær, busker, blomster og grønnsaker.

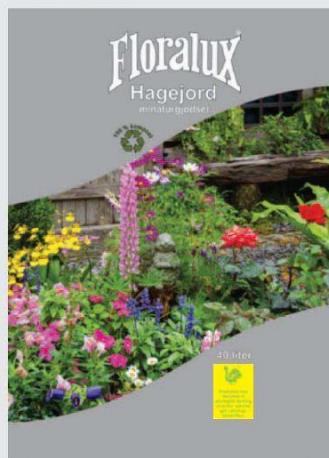
KUGJØDSELKOMPOST er velegnet til blomster og grønnsaker.

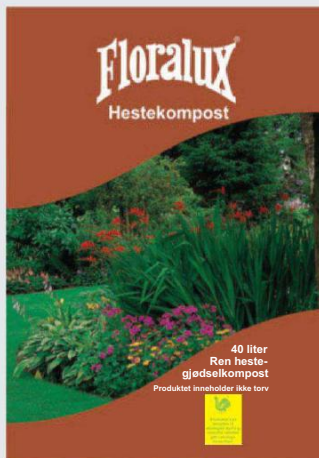
SÅ- OG KAKTUSJORD er finsiktet og velegnet til såing og prikling samt til nyplantning og ompotting av kaktus.

KRUKKEJORD sikrer plantene gjødseleffekt gjennom hele første vekstsesongen.

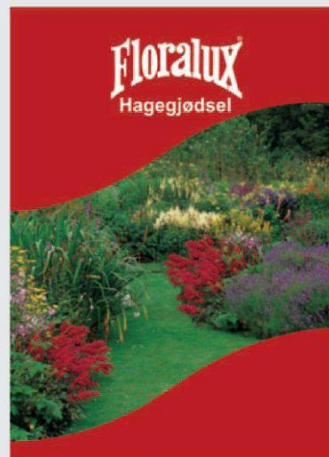
HAGEJORD MED NATURGJØDSEL. 100% kompost. Egner seg godt som jordforbedringsmiddel og til dyrking direkte i produktet.

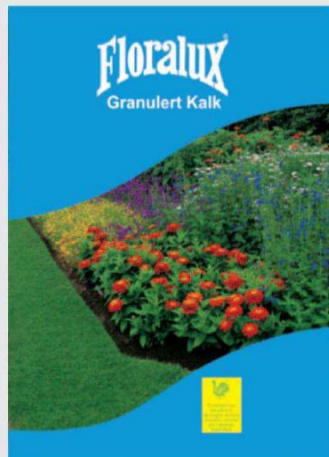
HESTEKOMPOST. Ren kompostert hestegjødsel. Kan benyttes til jordforbedring og planting av pryd- og nyttevekster i hele hagen.

PLANTEJORD TORVFRI har bredt bruksområde. Inneholder rikelig med oppstartsnæring. Godt egnet i bed, potter, krukker og som jordforbedring.

HAGEGJØDSEL kan brukes overalt i hagen.

GRANULERT KALK spres ut om våren, gjerne før snøen er smeltet. Kraftig kalking vil kunne medføre økt behov for gjødsling.

Les mer om våre kvalitetsprodukter på www.nittedal-torvindustri.no

Kvalitetsprodukter

NITTEDAL TORVINDUSTRI A.S

Tlf.: 62 95 58 20 - firmapost@nittedal-torvindustri.no

Nydelig uteplass: I hagen til Marianne (side 10) lar vi oss inspirere av hagens mange vakre rom.

Når våre fotografer er ute på jobb og skal fotografere en hage så tenker de gjerne som om de skal fotografere en hel bolig, rom for rom. Derfor får du se hvordan hagen ligger i forhold til huset, hvordan terrasser og uteplasser henger i hop og hvordan stier, ganger og siktlinjer skaper en helhet når man beveger seg rundt i hagen. For det er jo nettopp det hagen er også; en helhet skapt av mange rom og overganger. Vi har gulv i form av gress, grus, heller eller tre, vi har vegger og tak som busker, trær, leegger, portaler, et overbygg eller en pergola, kanskje. I denne utgaven får du gjennom våre hagebesøk og temasaker mange ideer til hagens ulike rom. Vårblomster i gjenbrukskrukker, blomstrende busker og trær, og smart skjerming, her får du inspirasjon til å sette ditt eget preg både på nyttige og hyggelige elementer i hagen.

Kjersti, redaktør

Snakk om vårlig allé! 50 meter med rosa skyer av blomstrende kirsebærtrær ønsket frilanserne Jane og Kristin velkommen til Yngve og Ronalds hundre år gamle tomt. Hvordan de har forvandlet det gjengrodde uterommet til en åpen og varm parkhage inspirert av England og Middelhavet er intet mindre enn imponerende! Blir med på besøk på side 24.

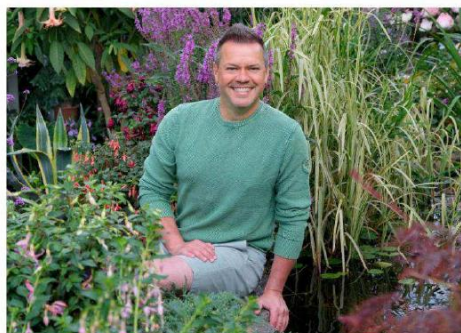
Kristin og Jane

Følg oss på Instagram
@hagelivoguterom
og tagg bildene dine med
#hagelivoguterom

TRE TING VI har lært AV DENNE UTGAVEN

1. At det er lurt å ha en søppelsekk i bilen – til å samle organisk materiale til bedene!
2. Tang og tare fungerer utmerket til jordforbedring.
3. En neve popcorn kan bli en herlig grønn og frodig potteplante til terrassen.

Årets hagemesse i Nova Spektrum på Lillestrøm går av stabelen 12. til 14. april. Her finner du spennende utstillinger, og ikke minst møter du inspirerende hageprofiler som du også kjenner fra Hageliv & uterom; som Anders Røyenberget, Madeleine Strand og Espen Skarphagen.

På hagemessen: Møt Espen Skarphagen som er hageekspert, blomsterdekoratør, forfatter og nå også dommer i Sommerhytta på Tv2.

KJERSTI MYHRE

Redaktør og staudetilhenger. Stadig på leting etter spennende hager og interessante planter.

ANNA-LENA JOHANSSON

Art director og hagedesigner. Lever med, og elsker planter både inne og ute.

CECILIE EGGEN

Frilanser og hageelsker, lager blant annet planteguiden og instagramhagen for oss.

KRISTIN TANDERØ BREKKE

Frilansjournalist som alltid kikker over gjerdet for å speide etter inspirerende hager og uterom.

JANE ØDEGAARD

Hageentusiastisk frilanser som tar nydelige bilder og sørger for at vi har oppdaterte guider til hagemøbler og utstyr.

MONICA ALMSKÅR HEGGSET

Frilanser som elsker å ta bilder i vakre hager og formidle lærdom fra alle flinke hagemennesker.

Skap en frodig og skjermet uteplass

Espen Skarphagen er ny programleder for Sommerhytta, og en verdsatt rådgiver for BEDD.

Endelig er våren her, med spirende frø og nye muligheter. Sammen med Espen Skarphagen har BEDD laget en serie med korte filmer, som gir inspirasjon og læring til hvordan du kan skape en frodig og skjermende uteplass. Skann QR-koden nederst på siden for å bli inspirert!

BEDD er et unikt, norsk system for å bygge vakre og varige plantekasser med paneler i stål. Du kan velge mellom en rekke lakkerte varianter, med 10 års garanti mot rust, eller paneler i ubehandlet stål som gir en varm rust-patina. Kassene vil ikke sprenges av frost og kan stå ute med jord hele året.

Velg om du vil bygge frittstående, mobile kasser med hjul, eller en større løsning som er skreddersydd for din uteplass. Med BEDD kan du bygge i ulike bredder og høyder, og også i vinkel. På tak og terrasser bør du velge en løsning med drenerende bunnplater (og kanskje selvvanning?). På plen eller grus i hagen, kan du bygge små eller store løsninger uten bunn.

Skann koden for inspirasjon, og kontakt oss gjerne for forslag til løsning.
Post@bedd.no

---

mars

Noe vakkert i koppen

Sett gjerne vårblomster i en gruppe på et sjarmerende bord.
Ta en titt i kjøkkenskapene etter gamle kopper, mugger og skåler, og fyll dem med
hyasinter, løkblomster og hornfiol – så har du samlet våren på et fat!

TEKST: BENTE HALKJÆR FOTO: TIA BORGSMTDT

A vibrant garden scene featuring a large tree with dense green foliage on the left. To the right is a green wooden shed with a window and a birdhouse. Several white paper lanterns hang from the tree. In the foreground, there are various potted plants, including purple flowers and daisies, and a stone wall. A straw hat lies on the grass in the bottom right corner.

HELT HEKTA PÅ HAGE

For få år siden hadde Marianne ingen interesse for hage – selv om moren hennes hadde forsøkt å overbevise henne gjennom mange år. I dag har hun funnet en glede i hagelivet hun ikke trodde var mulig.

TEKST: MONICA ALMSKARHEGGSET FOTO: MONICA ALMSKARHEGGSET

Plassen foran andehuset der Dolly og Marilyn holder til, brukes både sommer og vinter, kanskje aller mest om vinteren, forteller Marianne. – Da bygger vi snøcamp med bålpanne og uteaktiviteter. Alt av skinn, tepper, ved og fyringsutstyr har vi lett tilgjengelig inne i den ene delen av huset.

Høneblund: Noen vet å nyte hagelivet bedre enn andre, og de beste plassene blir fort tatt av en katt eller to i denne hagen. Her er det Tiger som tar seg en lur på Mariannes piknikpledd.

Hvem: Marianne Tveit, Aslak Rune Lefdal og barna Sander og Filip samt kattene Tiger og Julia.

Hva: Marianne har funnet hagegleden etter å ha hatt null interesse for hage.

Hvor: Nordfjordeid i Vestland fylke.

Instagram: @cheflovesgarden

Så snart kalenderen blikker nyttår, er Marianne i gang. Hun retter blikket mot vår, sommer og sol og starter såingen av grønnsaker og blomster i drøssevis av druebeger hun har samlet på jobben.

– Jeg er blitt veldig ivrig med frøene de siste årene, og hvem hadde trodd det? I hvert fall ikke jeg! Marianne smiler og viser vei mot drivhuset, en gammel lekestue mannen og eldstesønnen har bygd om for henne.

– Egentlig så jeg for meg et stort og vakker drivhus i engelsk stil, men siden jeg ikke hadde så stor erfaring i å drive fram planter, kom jeg til at det var lurt å utforske det litt mer.

– Nå tror jeg kanskje jeg har bevist at drivhus er tingen for meg – så det er godt mulig den store drivhusdrømmen står i hagen her en vakker dag! Mariannes øyne glitrer, og smilet er ikke langt unna når hun snakker om hagen sin.

– Min mor, som er svært hageinteressert, har i alle år forsøkt å påvirke meg, men alle plantene og rådene hennes falt på steingrunn, her var det null interesse å spore, forteller Marianne. Som for så mange andre, var det da coronaen kom, at Marianne startet med hagearbeid – og etter det har interessen vokst for hvert år. Gjennom Instagram har hun blitt kjent med andre hageinteresserte, og nå tenker hun på hage både sent og tidlig.

– Mange lurer på hvordan jeg har tid til å holde på så mye i hagen – men det handler egentlig bare om prioritering! I mars, april, mai og juni ser jeg nesten ikke på TV. Jeg hører heller på radio og pod i hagen! Som oftest er jeg ute to økter hver kveld: Først når guttene har skjermtid, og så ei ny økt etter at de har lagt seg.

Marianne som er blitt veldig glad i å så, er ikke like glad i å prikle, men hun gjør det allikevel, for gevinsten er så stor!

– Når blomster og grønnsaker vokser så det knaker i bedene, og jeg kan plukke inn til salater og middager, og lage store frodige buketter av egne blomster – da er det så verdt det!

– Det tar gjerne litt av! I fjor hadde jeg så mye blomster at jeg laget en liten kiosk nede ved veien. Jeg satte fram buketter og en plakett med vipps-nummeret mitt, og svisj så var alt borte.

Det er ti år siden Marianne og Aslak Rune overtok huset etter hans foreldre. Da besto hagen for det meste av plen og en hel masse rododendron.

– Svigerforeldrene mine var de første som bygde hus her en gang på 1960-tallet. Det sies at svigerfar gikk fram og tilbake for å finne den beste tomte – og endte opp her. Jeg må si meg fornøyd med jobben han gjorde der, sier Marianne og beundrer den flotte utsikten over fjorden, med fjellene bak på den andre siden. Selv om det er rododendron som har dominert hagen, har Marianne også funnet rester etter gamle blomsterbed som svigermoren har hatt, og har klart å redde mange stauder.

– Jeg har delt og flyttet på mange av staudene til svigermor, og hun fortalte at flere av dem hadde hun tatt med seg fra foreldrenes hage. Tenk, så kjekt om barna mine kan få av de samme gamle staudene i sine fremtidige hager! >

Nyter hagelivet: Marianne bruker mye tid i hagen og har lært mye om både jord og planter. Hun liker å dyrke både grønnsaker og sommerblomster fra frø.

Kveld i hagen: Lekehytta som ble drivhus stråler i kveldssolen. Dolly og Marilyn sier seg fornøyd med dagens jobb i hagen og vurderer å ta et bad i badebaljen sin.

Endelig kom varmen: Det er tid for åbne dører i drivhuset. I et bed nedenfor huset har Marianne plantet solsikker og frodige jordbærplanter.

Hagekos: Mens mai og juni er travle måneder med mye som skal plantes ut og passes på, er Marianne opptatt av at man også skal kose seg i hagen. Det er når det er mye som står i blomst, og hun kan plukke inn det hun vil av blomster til buketter, at hagelivet er på sitt beste.

Tørsteslukker: Vann i hagen er både til pynt og nytte. Tiger nyter noen slurker av matmors fine vannspeil.

Fuglebad: En liten blomst og noen hvite steiner pynter opp også her.

MARIANNES PLANTEFAVORITTER:

Magnolia, H3-H5 (alt etter hvilken sort)

Det er bare vakkert, har alltid drømt om å ha et slikt tre i hagen.

Duppesoleie, Ranunculus aconitifolius, H8

Hardfør, tidlig staude med et hav av hvite små blomster.

Akeleier, aquilegia, H8

Sår seg selv overalt, dukker opp i nye fargekombinasjoner.

Løvemunn, Antirrhinum majus, og Pyntekorg, Cosmos

Hardføre sommerblomster, blomstrer til frosten kommer,

står lenge i buketter, sneglene er ikke særlig glad i dem.

Erteblomster, Lathyrus odoratus

Verdens beste duft, blomstrer til frosten kommer om du klipper av blomster etter hvert, sneglene liker den ikke.

Kastanjebronseblad, Rodgersia aesculifolia, H7

Hardfør staude, Dekorative store blader som ligner kastanjeblad.

Flott kontrast til grønne planter.

Pergola: Aslak Rune har vært ansvarlig for byggingen av den flotte pergolaen. Her var det tidligere en skrå plen, og det var vanskelig å få satt fra seg bord og stoler. – Jeg hjalp flere ganger min mor med å forsøke å sette ut bord og stoler. Et dekke her var hennes drøm, og hun har vært her og godkjent hvordan det har blitt, sier han.

Uteplass: Plattingen med pergola er plassert utenfor kjøkkeninngangen. Dette er favorittplassen i sommerhalvåret, og her inntas mange gode måltider sammen med familie og venner.

Bugner av rododendron: Hagene i Fjellvegen, i lia ovenfor Nordfjordeid er fulle av rododendron på denne tida av året – ikke minst her hos Marianne og familien. Det var svigerforeldrene til Marianne som i sin tid plantet dem. De fine steinbedsplantene, som henger over muren, har svigermoren plantet. Marianne gjør ingenting for å vedlikeholde disse. De kommer igjen år etter år.

STELL AV MOSKUSENDER:

Noe av det beste vi har gjort for hagegleden vår, var å anskaffe moskusender.

Vi var svært plaget av brunsnegler før vi fikk dem og brukte mer tid på plukking og irritasjon enn egentlig å kose oss i hagen. Nå er snegleproblemet redusert med 90% takket være endene. De beiter dagen lang og spiser både egg og snegler.

✗ De må ha et tørt tilholdsted om natten, som er sikret for rovdyr, reven elsker andestek. Her bør du jevnlig bytte underlag, som er strø med sagflis og høy.

✗ De tåler godt den norske vinteren, men om det blir veldig kaldt, må du vurdere en varmelampe.

✗ De må ha tilgang på rent vann å drikke og dyppe hodet i, ellers kan de få øyebetennelse. Vi har bøtter stående rundt omkring.

✗ De er nøye med fjærstellet sitt og liker å plaske, og derfor har vi bygget en hagedam til dem. (Det må du ikke ha.) Her storkoser de seg og bader flere ganger om dagen. Vi har også en svart plaststamp med rampe rundt som er lett å skifte vann på. Her hopper de oppi rett som det er, for en liten dukkert.

✗ De blir raskt stedbundne, men det kan være greit å vingeklippe dem til å begynne med, så de ikke flyr avgårde. Våre holder seg kun rundt huset.

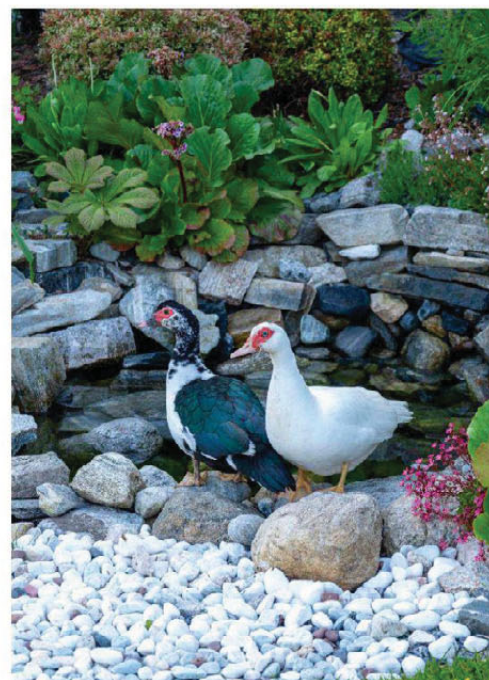
Fôr må de ha utenom. Det får du på Felleskjøpet, samt skjellsand.

✗ Mange lurer på om de lager lyd; hannene hveser og hunnene lager en veldig lav klukkelyd. Ingen galing her!

✗ Vi har valgt å ha hunner, da vi ikke vil ha mange små. Vær obs på at om du har en hann, må han ha minst to damer, helst tre. Vi hadde en hann tidligere, og han ble sint og aggressiv som tenårings pga. damemangel, og angrep alt som nærmet seg.

✗ Endene våre legger egg, disse er knallgode til baking. Bør plukkes uansett, så ande ikke blir «klukk» og legger seg til på eggene. Da blir den liggende og bruker alle sine krefter på ruging.

✗ Facebook har en side for moskusender, der er det masse info, og du kan se hvem som selger ender i ditt område der.

Moskusender: Dolly og Marilyn er gode hjelpere i hagen. Da Marianne holdt på å miste hagegleden på grunn av alle sneglene, var det disse to som hjalp til slik at hun fikk den tilbake. Nå finnes det praktisk talt ikke snegler i hagen – Nå gjelder det bare å passe på når jeg graver, da vil de gjerne ta meitemarken, men det får de ikke lov til, sier Marianne.

Sildrende vann: Nedenfor verandaen har familien laget en herlig dam. Den var det en av sønnene som mente de burde ha der, og begynte å grave. Nå er den en yndet badeplass for endene. Av og til tømmer og rengjør de dammen etter endene, men det er ikke noe stress med det, synes Marianne.

Viktigst er jorda

Da det første forsøket på å lage kjøkkenhage mislyktes for noen år siden, holdt Marianne på å miste hagegleden. Nå dyrker hun bærekraftig på tang og eget avfall! Her får du hennes beste dyrketips!

TEKST: MONICA ALMSKÅR HEGGSET

FOTO: MONICA ALMSKÅR HEGGSET

Etter å ha startet med å bruke tusenvis av kroner på jord og pallekarmer i kjøkkenhagen ble resultatet heller magert.

– Jeg holdt på å gi opp, men kom over boka «Dyrk enkelt» av Maria Berg Hestad. Jeg må bare skryte litt av henne! Jeg fikk en aha-opplevelse av den boka og skjønte at man ikke kunne plante i hvilken jord som helst. Og gjett om jeg har blitt nerd! Nå har jeg alltid med meg en sekk i bilen! Om vi skal på stranda eller i skogen, så blir det alltid med en sekk med tang eller løv hjem igjen. Dette blander jeg i bedene mine! Jeg bruker også alt av hageavfall, i tillegg til at jeg komposterer med bokashi. Hvor viktig det er å dyrke jorda er noe jeg ønsker å spre videre til andre nybegynnere, slik at de slipper å gjøre de samme feilene som meg! Når jeg får det til, kan alle få det till! Bare spør min mor, sier Marianne og blunker.

Slik kan du lage din egen jord

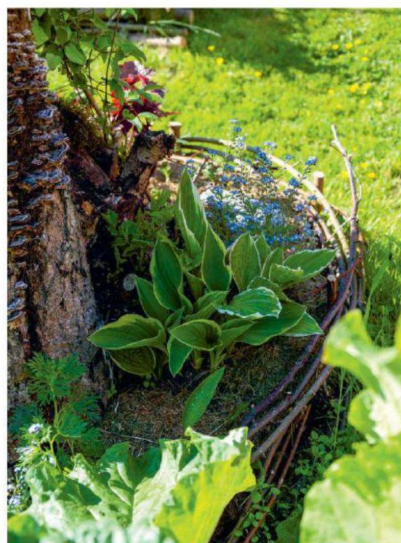
1. Gjenbruk organisk materiale fra egen hage: Avklipp fra trær og busker, samt stauderester, løv og gressklipp kan brukes blant annet. Også gammel jord fra pletter kan gjenbrukes om det ikke er sykdom på planten i potta.
2. Lag bokashi av eget matavfall: Bokashi er matavfall som samles i en bøtte med lokk med et spesielt strø mellom lagene. Når bøtta er full, skal den stå 14 dager i romtemperatur før den blandes i jord ute. Dette blir det veldig næringsrik jord av. Se mer på bokashinorge.no.
3. Tenk på hvilke ressurser du har i nærmiljøet, som du kan bruke til å lage jord av! Kanskje er noen glad for å bli kvitt både løv og annet rusk som du kan bruke i hagen din. Eller en bonde kan ha møkk han/hun vil bli kvitt.
4. Spre rykte om at du er ute etter organisk materiale! Da kan det hende at folk tar kontakt med deg om de har noe de vil kvitte seg med. Det har skjedd meg flere ganger!
5. Bor du i nærheten av sjøen, er tang en veldig fin ressurs å bruke i bedene! Den inneholder mineraler som grønnsakene liker.
6. Prøv om du kan få tak i litt skogsjord eller halvrotne stubber! Disse inneholder mikrober og sopp som mange planter liker. Blåbærbuskene mine har gitt mye større avling etter at de fikk litt skogsjord rundt føttene. Husk å spørre grunneier om du ikke har skog selv!
7. Klipp plena med vanlig klipper slik at du kan utnytte gressklippet i bedene.
8. Samle aviser (på jobb for eksempel) til å legge nederst i bedene. Eller allier deg med noen som leser papiraviser, om du ikke gjør det selv.
9. Anlegg nye bed om høsten. Da er de planteklare når våren kommer, og du slipper å tenke på det i den travle våronna. Gjennom vinteren kan bedet ligge og godgjøre seg under et dekke av gressklipp.
10. Selv om du har laget din egen jord, så vil den ikke være god for alltid! Når noe har vokst og tatt næring fra jorda, trenger den å få tilført ny næring neste år. Da blander du inn bokashi, løv, tang og annet på nytt.

Flettekanter: Marianne sverger til lasagne-metoden når hun lager nye bed. Tomta skråner lett, og de to store bedene hun dyrker blomster i, har fått fine flettede kanter som holder på jorda.

UT OG PLUKKE TANG
Ha alltid hansker og en svart søppelsekk i bilen! Da er du alltid beredt om det skulle dukke opp litt tang eller brennesle (til gjødselvann) på din vei!

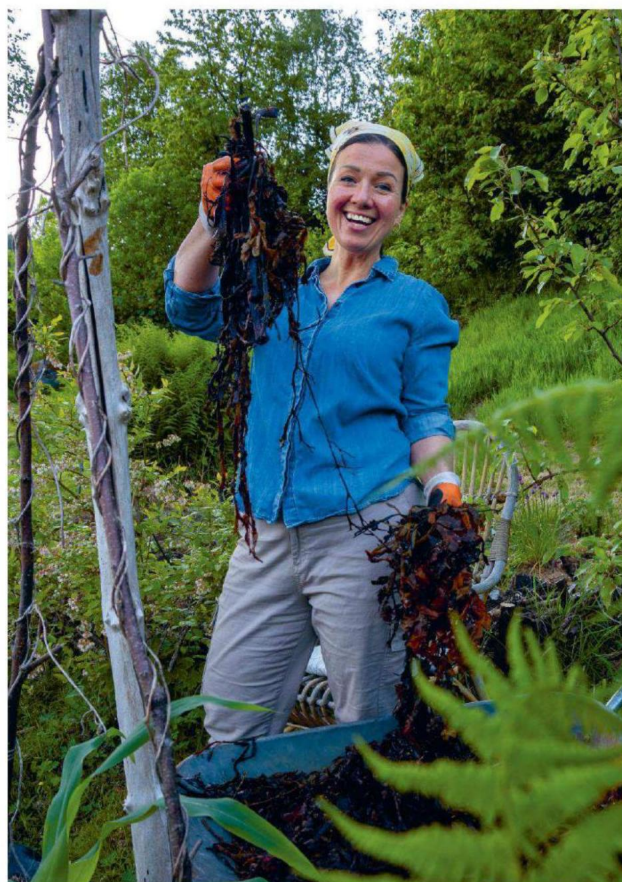

Stauved: Både små og store bed lages ved hjelp av lasagne-metoden. Her har Marianne laget et nytt bed rundt en gammel rogn hvor hun har satt ned forskjellige stauder.

Pallekarm: I begynnelsen, da Marianne startet med kjøkkenhage, var det ingenting som ville vokse. Nå gror det så det knaker i pallekarmene, og plantene har fått både bokashi, tang og annet snadder rundt røttene. Til og med en dyne av ull har enkelte av dem fått.

Fra tang til jord: Marianne innrømmer det gjerne: Hun har blitt nerd på organisk materiale og det å lage god jord til plantene! Så fort hun får sjansen, fyller hun en sekk med tang og tar med hjem. Tangen skyller hun (eller lar den ligge ute i regnet) om den er tatt rett fra sjøen. Om den har ligget på land, blander hun den rett inn i bedene, uten skylling.

LAG ET LASAGNEBED

Dette bedet lager du ved å legge forskjellige typer organiske materialer lagvis oppå hverandre. (Det kan være kvister, hagekompost, løv og annet.) På toppen legges et lag jord som man planter i. Etter hvert omdannes det hele til god jord.

Mariannes metode:

1. Stikk diverse kvistkapp ned i jorden og flett grener innimellom som kant rundt bedet.
2. Dekk bakken med et tykt lag våte aviser.
3. Start med grove kvist og gjerne gamle, mørkne stubber/grener.
4. Så tynnere kvist, blader, hageavfall, gammel jord fra fjorårets potter, opprevet kartong (f.eks. eggekartong) og tang. Jeg blander også inn litt jord fra skogbunn (Marianne har egen skog.) Den er full av mikroorganismer som planter lever av. Eller jeg bruker god jord fra hagen med masse mark.
5. Husdyrmøkk.
6. Avslutt med et lag jord på toppen, bland inn bokashi og topp med gressklipp.

I disse bedene har jeg plantet årets sommerblomster som er holdbare i buketter og som biene elsker: Peonvalmue (frøkaplene), sommerfjoks, løvemunn, prydgulrot og cosmos. Samme «fyll» bruker jeg i pallekarmene, men grønnsaker trenger mer jord enn sommerblomstene.

Gjennomtenkt: Hagen er omgitt av fire lange, rette hagestier som krysser hverandre. Tanken er at uansett hvilket kryss du står i så skal du kunne se helt til andre enden. Stiene gjør det mulig å gå rundt hele eiendommen. Gutta har gravd hele 270 meter med hagestier for hånd.

Hvem: Yngve Alexander Ekaas og Ronald Nerlid, og kattene Jessie (11) og Louise (11)

Hva: Storslagen parkinspirert hage med mange rette hagestier og ulike soner på ca. 2,3 mål i vekstsone H2.

Hvor: Sarpsborg

Instagram: @legegaarden

Nettside: Legegaarden.no

Fruktblomstring: – Hver vår er det like gøy å sette seg under blomstertaket på et av epletrærne og høre den fornøyde summende lyden fra hundrevis av bier. Og så blir det jo epler av det!

Blomstrende historie

På to år har Yngve og Ronald forvandlet en over hundre år gammel gjengrodd tomt til en drøm av en åpen og varm parkhage, inspirert av England og Middelhavet.

TEKST: KRISTIN TANDERØ BREKKE FOTO: JANE ØDEGAARD

FOTO: PRIVAT

FØR: Slik så det ut da paret flyttet inn. Den gamle balkongen har blitt byttet ut siden den var rått. I tillegg har de bygget inn terrassen og fått en fantastisk fin vinterhage.

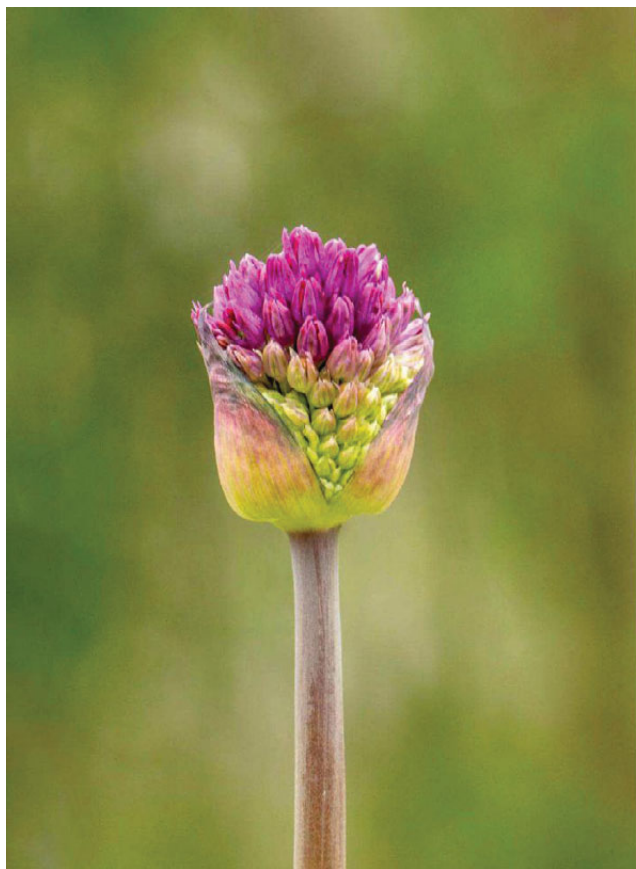
Midt i et boligområde, rammet inn av et idyllisk hvitt stakittgjerde, ligger den ærverdige gamle legegården og stråler i vårsola. 50 meter med kirsebærblomstring leder fra porten og til inngangen av huset akkompagnert av summingen til fornøyde bier. En mer vårlig allé skal du lete lenge etter!

Huset er tegnet av den kjente arkitekten Arnstein Arneberg og ble opprinnelig bygget til stedets lege i 1922.

– Det er et vakkert hus, men fargene innendørs minnet oss om et velvet tivol, sier paret. Etter å ha pusset det opp og gitt det en miks av klassisk og moderne stil med mer dempede farger, var gutta klare for å ta fatt på hagen.

Både Yngve og Ronald har begge dilla på alt som heter interiør og eksteriør. Begge jobber innenfor interiørbransjen og tegner også hageplaner for andre, så de har hatt god erfaring å lene seg på i prosessen. Planen for denne hagen ble tegnet i detalj på papir allerede før de flyttet inn og har blitt fulgt til punkt og prikke. >

Allium 'Millenium': – Alle hager burde ha denne! Den blomstrer tidlig og lenge. Etter avblomstring samler vi dem gjerne inne i vaser. De er veldig dekorative sammen med roser.

I vinterhagen: Her er vinduskarmene fulle av lykkelige pelargonier i hvilemodus gjennom vinteren. Nå er de vekket til liv av Ronald og venter på at siste frostnatt skal være over. Da får de flytte ut på feriekoloni hengende i pottar på garasjeveggen. Et typisk uttrykk fra Middelhavet.

Åpnet opp for sola

Huset ligger plassert midt på tomte med hage på begge sider. Uterommet har i utgangspunktet gode lysforhold, men en skog av inntil 30 meter høye trær hadde fått vokse fritt på tomte og skapte mye skygge. Ellers besto uterommet av en gammel plen, villnis og kratt som var rammet inn av en til dels død hekk.

– Vi startet med å kutte ned de høyeste trærne for å slippe solen inn, sier de. I tillegg beholdt de plenen, epletrær og gamle stauder de fant rundt på tomte.

– Familien vår har også ligget på alle fire her og hjulpet oss å plante hekk rundt hele tomte. Vi to holder stort sett på her ute hver kveld etter jobb til vi sovner. TV-en har vi ikke sett på eller savnet ett sekund siden vi flyttet inn. Det eneste vi må få med oss er Eurovision, ler gutta.

Blikk for detaljer

De har anlagt en engelskinspirert parkhage med innslag av Middelhavet i fargepaletten. Inspirasjonen hentet de blant annet fra sine ti år som leilighetseiere i Spania.

Tidligere bodde de i et lite hus på Høybråten i Oslo i klimasone H5. Men siden ingen av dem er særlig opptatt av snø og vinter, drømte de om å forlenge hagesesongen ved å flytte til en mildere klimasone. Nå bor de i klimasone H2.

– Vi merker at det gir oss en ekstra måned med hagenyttelse både på starten og slutten av sesongen. Akkurat som vi håpet på! Vi pleier å si at vi bor på Costa del Greåker i Sørp-Tropez, ler paret.

De ønsket å framheve størrelsen på hagen ved å lage siktlinjer, og delte den inn i rom for å skape noe intimt i det storslagne.

– Vi ville skape et klassisk uterom hvor vi beholdt de gamle epletrærne, men samtidig ønsket vi å stramme det litt opp for å skape en parkfølelse. Tanken er at hagestiene inviterer til å gå på oppdagelsesferd og oppleve noe nytt underveis, noe som er typisk for italienske hager. Vi har forsøkt å skape Middelhavsstemning ved å velge varme farger på steinene på plattingene, plante i terrakottafargede store urner, ha innslag av statuer og hekker av lavendel.

Vår i luften

– De første vårtegnene er krokusen som blomstrer, og at vi tar på oss tynnere gensere, sier gutta og smiler. Det er stor stas når vårsola treffer vinterhagen igjen og spurvene nok en gang begynner å lage reder oppe i taksteinen.

– Vi nyter buskene og trærne som blomstrer på bar kvist og når staudene begynner å stikke opp av jorda, klør vi i fingrene. I det lange staudebedet er løytantshjerte og akeleie tidligst ute. Dette er gamle planter de fant på tomte, og som har fått ny vokseplass.

– Når kirsebærralleen spretter med grønne blader, så er det 17. mai, bursdag og julaftenstemning på en og samme tid.

Å pusse opp et historisk hus på ut- og innsiden og anlegge og vedlikeholde over to mål med hage er definitivt ikke for alle. Det krevet guts, godt samarbeid og utholdenhet.

– Vi er kanskje dumdristige, men hvis ikke vi tar sjanser i livet, så vil vi angre senere. Sammen føler vi oss tøffe, evig unge og ekstra risikovillige. Vi er drømmere og liker å planlegge og realisere nye prosjekter sammen, og er alltid på vei mot noe nytt. Nå har vi skaffet oss et stort prosjekt som aldri blir ferdig, og det er helt perfekt for oss!

Stemorsblomster: – De er et
skikkelig vårtegn for oss!
Vi planter som regel sortene
med ekstra store blomster i
elegante potter og urner i starten
av hagesesongen, sier pareet.
I hver ende av hagestiene står
det en statue eller en hagebenk.
Dette skaper vakre siktlinjer
med et spennende endepunkt.

Solid innsats: Mange timer har gått med til å lage de lange hagestiene. De ble først markert ved å sette opp målesnorer. Så ble plenen gravd opp for hånd. Gutta gravde seg 20 cm ned og la på duk. Først ble stiene fylt med sand, men siden mye ugress vokste igjennom, fylte de på med et lag med lokal grus av granitt som passer godt til den varme gulfargen på huset.

«TV-en har vi ikke sett på eller savnet ett sekund siden vi flyttet inn.»

Økt livskvalitet: Noe av det første paret gjorde da de overtok huset, var å glasse inn terrassen og lage en vinterhage. Den utvider muligheten for å være omgitt av det grønne både vår og høst.

Gjennomført: – Vi har dilla på lysekroner og må ha en i hvert rom, også i vinterhagen. De er som hengende smykker, sier pareet. Fra april benyttes vinterhagen til gode middager, gjerne sammen med venner. Fra oktober og gjennom vinteren brukes den i hovedsak til overvintring av planter. Møblene er i 100 % resirkulert aluminium.

Klassisk: Plattingen rundt vinterhagen er lagt i fiskebensmønster med bord langs kantene. Dette uttrykket speiler også de nye gulvene inne i huset. Flisene er marktegl i ekstra langt format og heter Malmø. På plenen i bakgrunnen vokser et 'Opal' plommetre. Det blomstrer i april med masse små, hvite blomster.

Skjønnhet: 'Kanzan' er viltvoksende i Kina. Det får store fylte duftende rosa blomster om våren og regnes som et av de vakreste kirsebærtrærne.

FOTO: PRIVAT

FØR: Her er de i full gang med å fjerne de høye, gamle trærne ved porten. I dag leder en allé av lavere kirsebærtrær fra porten og bort til huset.

«Sammen føler vi oss tøffe,
evig unge og ekstra risikovillige.»

Yngve og Ronalds beste hagetips

1. Skal du renovere en gammel hage eller anlegge en ny? Start med å lage en liste over ønskemålene for hagen.
2. Ta mål av uterommet og sett det opp på en tegning. Her kan du tegne inn rom og planter.
3. Lag en fargeplan og velg en base av grunnfarger. Det gir et rolig uttrykk. Hvitt går til alt.
4. Hent inspirasjon til planter i offentlige hager, besøkhager og på hagekontoer på Instagram.
5. Vil du spare penger på planteinnkjøp, så plant barrotstauder. De er rimeligere, men må raskt i jorda.
6. Velg knoller framfor sommerblomster, for eksempel georgine og begonia. Det er mye mer økonomisk. Pass på å grave dem opp og la dem overvintre inne, da kan de deles og bli enda flere planter neste vår.
7. Jorda er det viktigste fundamentet. Det er der du bør investere. Jo mer næring du har i den, desto mindre ugress vil du få.
8. Lag din egen kompost hvis du har plass. Jordforbedring er alfa og omega. Kvern opp kvister og grener med en kompostkvern og ha det i komposten eller komposter på stedet i bedet.
9. Ha tålmodighet når du anlegger en ny hage. Gi nye planter noen år til å etablere seg. Husk at den vil bli mer frodig for hvert år.

Livsnytelse: Gjennom stien langs det lange staudebedet sees et av hagens mange rom. Her er det duket for å nyte livet i sola. Statuen i bakgrunnen er av den greske guden Apollon. Han står og skuer mot tvillingbroren Artemis som står i den andre enden av hagen.

Livsglad hundreåring: Huset på 540 kvadratmeter var opprinnelig bygd til stedets lege i 1922, så det har akkurat rundet hundre år. Fasaden var sort da Yngve og Ronald flyttet inn, men etter nøye overveiing valgte de å male det okergult med fargen «bomull» på vinduer og karmen. Blåfargen på inngangsdøren er S6010-B10G som er tilnærmet den originale fargen de fant under flere lag maling.

– Vi har fått tilbakemelding fra naboer om at «huset smiler» og at det er blitt lysere og lettere her. Det setter vi stor pris på å høre!

KIRSEBÆRTRÆR

Her er 5 sorter kirsebærtrær som har høy prydderdi med vakker blomstring om våren:

Japankirsebærtræ, *Prunus serrulata* 'Kanzan', H4

Japansk hengekirsebærtræ, *Prunus*
'Kiku-shidare-zakura', H4

Søtkirsebærtræ, *Prunus avium* 'Plena', H4

Sargentkirsebærtræ, *Prunus sargentii* 'Rancho', H4

Sargentkirsebærtræ, *Prunus sargentii* Symfoni® E
'Eplsym', H5

Organiske former: Runde opphøyde bed rundt trestammene skaper mykhet og forhindrer at robotklipperen kutter plantene. Etter at alliumen er avblomstret her overtar stauden smådodre som dekker hele bunnen med et grønt teppe og hvite duftende små blomster som biene elsker.

Løyntantshjerte: – Vi fant to gamle planter på eiendommen, delte dem og har nå fire stykker i det lange staudebedet vårt. Her vil vi samle flest mulig gamle, tradisjonelle sorter.

Idyll: Louise koser seg under det gamle eple-treet. I bakgrunnen ser vi de 21 meter lange staudebedene som rammer inn den ene hage-stien. Mange av de tradisjonelle staudene her blir opptil 2,5 meter høye i løpet av sesongen og danner etter hvert en frodig korridor.

Lounge-oase: Deilig uteplass
i hagen med sofa, gode
puter og pledd. Alt fra House
Doctor.

Gjør uteplassen klar

Skap en drøm av en uteplass med årets nyheter og herlige fargetrender.

TEKST: JANE ØDEGAARD FOTO: PRODUSENTENE

Lenestol: Roccas Loungestol, kr 3899, Bloomingville.

Utebelysning: Pia utendørs taklampe, kr 1000, PR Home, Ellos.no.

Spiseplassen: Barcelona uttrekkbart bord, kr 5499, Amalfi stoler, kr 699, Solar lantern, kr 70. Alt fra Rusta.

Komfort: Crate lounge sittepute, kr 1449, Hay.

Skygge: Garden parasoll, kr 3199, House Doctor.

Utelivstrendene

Møbler: Naturlige og vedlikeholdsfrie materialer i møbler som gir maksimal avslapning og utekafe-følelsen.

Velg dekorative parasoller, myke puter og lys opp uteplassen for lange kveldstunder.

Farger: Årets uteplass preges av dype farger i burgunder, grønt og svart samt pasteller i gult, rosa og off white.

Mønster: Alt fra blomster, striper og organisk til rene ensfargede tekstiler og flater.

Pynt: Bøk blomstervase, kr 659, Royal Copenhagen.

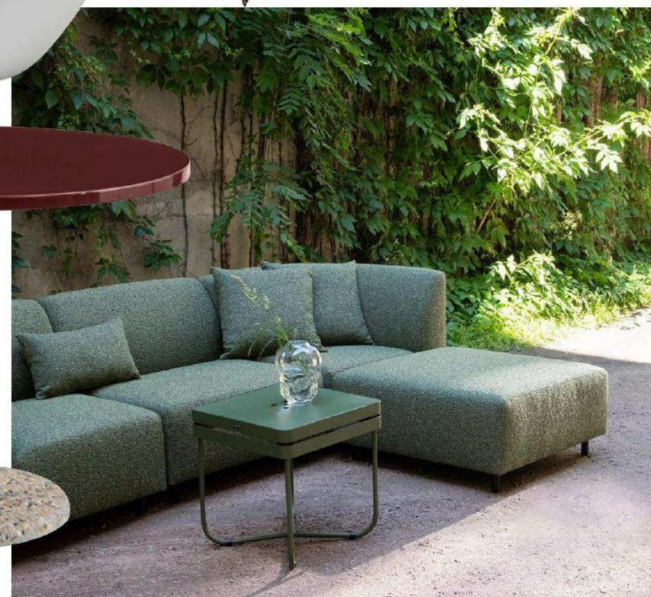
Utekos: Franca utepute, kr 365, Broste Copenhagen.

Lunt: Mundo sofa, kr 9699. Alt fra Bloomingville.

Utekafe: Keramik utendørsbord, kr 9899, Hay.

Grønt: Aften 80/90 utendørs modulsofa, fra ca. kr 11 495, ygg&lyng.

Naturtro dam: Den organisk formede dammen er rammet inn av dekorstein i naturfarger for å skape et naturlig uttrykk. Den er ca. 2 meter bred, 3 meter lang og 20 centimeter på det dypeste. Mellom dammen og drivhuset vokser et epletre med symbolsk verdi. Det fikk Linda og Magnus i bryllupsgave.

Hvem: Linda Walen Arnesen, Magnus Arnesen og barna Sondre, Aurora og Ada pluss katten Franklin og hunden Billy.

Hva: Variert uterom på ca. 600 kvadratmeter med ulike soner som hagedam, utekjøkken, drivhus og terrasseområder.

Hvor: Greåker, vekstsone H2.

Instagram: @hagesysse

Idyllisk: Et hyggelig skilt rammet inn av en burgunder blærespirea ønsker velkommen inn i hagen. I bakgrunnen sees bøkehekken.

Fra stor plen til små soner

Det virket skummelt å dele opp den store, åpne plenen i mindre soner. Men etter at familien satte i gang med å dele opp uterommet i mindre rom, har de aldri sett seg tilbake. Resultatet er en variert og spennende hage med tak og vegger som skaper lune og intime områder.

TEKST: KRISTIN TANDERØ BREKKE FOTO: JANE ØDEGAARD

Jeg føler jeg bor i feil land når det gjelder klima, derfor blir jeg ekstra lettet når dagene blir lysere, og summingen fra insektene kan høres igjen. Det er fantastisk å se at planter, trær og busker langsomt våkner til liv etter vinteren. Absolutt alt som blomstrer etter den lange vinterdvalen settes stor pris på! En liten gruppe stemorsblomster gjør at jeg blir over meg av lykke, sier Linda.

Om våren er hun alltid spent på hva som har overlevd vinteren. Hver gang en plante som har sett død ut, viser tegn til liv, er det full jubel.

– Spesielt klematis 'Summer Snow' kan komme tregt i gang, så den har gitt meg mye unødvendig engstelse, ler hun.

Familien har bodd her på Greåker i 17 år. Da de flyttet inn,

besto hagen kun av en stor plen og noen få trær. I starten ble den hovedsakelig brukt til tumleplass for barna med trampoline og sandkasse.

– Etter hvert ble de større og trengte mindre lekeplass. Da kunne vi finne på noe gøy her ute for oss voksne også og utvikle hagen videre. Først var vi redd for å ødelegge den store, åpne plenen, men da vi først begynte å lage soner, så vi raskt hvor mye finere, koseligere og lunere det ble. Uterommet ble mer spennende og variert.

Nå kan familien velge om de vil være private, halvprivate eller synes godt ut ifra hvor på tomten de befinner seg. Etter å ha fått litt erfaring har Linda blitt mer vågal. Nå tenker hun at det ikke er noe som er så farlig å gjøre. Det meste kan endres om det ikke funker, og planter kan flyttes på hvis de ikke trives. >

Åpen forhage: Huset er fra 1930-tallet og har blitt pusset opp i flere omganger. Tomta på ca. 600 kvadratmeter gir gode muligheter til å utvikle rom og soner. Mesteparten av hagen ligger bak huset, uten innsyn.
 – Vi er opptatt av at hagen også skal være til glede for andre enn oss. Det skal være noe hyggelig å se på her for de som går forbi. Jeg setter selv stor pris på å få lov til å se noe vakkert hos andre når jeg går tur med hunden, sier Linda.

Oppstammet dvergblodplomme: Dette treet blomstrer rundt midten av mai og holder blomsterhowet gående i ca. to herlige uker. Siden det dufter nydelig, anbefaler Linda å plassere det i nærheten av en sitteplass for å kunne nyte lukten.

«Jeg var ikke veldig lei meg da barna ikke trengte trampolinen lenger, må jeg innrømme.»

– Nå ser jeg for meg hagen som et hus med ulike rom. Hvert av dem skal ha en funksjon eller en følelse og ha tak og vegger. Jeg liker å pirre nysgjerrigheten litt og bruker leegger, pergolaer, trær, hagebuer og annet i høyden for å unngå at man ser hele uterommet med en gang. Det inviterer til å rusle rundt på oppdagelsesferd.

Vanninnslag

Linda ønsker at hagen skal tilby noe til alle sansene. Hun liker å kunne dra fingrene gjennom pryddresset, høre hvordan vinden får det til å risle i bladene, kjenne duften fra plantene og putte et jordbær eller to i munnen mens hun rusler rundt. I det siste kan familien også nyte en ny og beroligende lyd – sildringen fra rennende vann.

– Jeg var ikke veldig lei meg da barna ikke trengte trampolinen lenger, må jeg innrømme, sier hun. Det som tidligere har vært den delen i hagen med høyest lydnivå, har nå blitt forvandlet til en rolig oase, vokter av en buddhastatue – en meget etterlengtet hagedam.

– Den nye dammen tilfører uterommet en helt ny dimensjon. Den er naturtro i formen og tiltrekker seg et rikere dyreliv. Sildringen i bakgrunnen gjør at vi også hører mindre trafikk, sier hun.

Trær med wow-faktor

Noe annet som tiltrekker seg insekter, er tidligblomstrende trær.

Og er det noe Linda er svak for, så er det prydrær. Hun har plantet mange av dem, noe som skaper en skikkelig wow-effekt nå om våren. For å sikre at familien ikke går glipp av så mye som et minutt av den etterlengtede blomstringen tidlig i sesongen er de plantet slik at de også kan nytes inne fra huset.

– Det japanske kirsebærtreet og magnoliaen får skyer av nydelige rosa blomster. Blodplommen er også fantastisk vakker og har en nydelig duft. Ferskentreet er først ute av dem alle, sier hun. De første blomstene på ferskentreet åpner seg allerede før biene har ankommet. De får litt ekstra hjelp av Linda som roter litt i hver blomst med en pensel og hjelper til med pollineringen.

– Det høyner sannsynligheten for å få frukt og ga godt resultat i fjor. Vi kunne høste mange ferskener fra august allerede fra det første året. Det overrasket meg at vi fikk så godt resultat uten å ha treet i et drivhus, sier hun. I mai overtar prydepletreet blomstringen sammen med syrinene.

– Det er ikke så skummelt å plante trær som vi trodde. I starten var vi redde for at de skulle bli for store og skape mye skygge, men nå har vi erfart at de fint kan beskjæres. Og de oppstammede variantene vokser jo ikke mye i høyden, mest i omkrets. Å se prydrærene speile seg i vannoverflaten til dammen nå om våren er rett og slett magisk.

Vårforberedelser: – Nå flytter vi gjerne litt på planter, raker sammen visne blader og legger et sjenerøst lag med kukompost i alle bed og krukker. Kassene i ulike høyder har de bygget selv. Her vokser ulike typer lønn, hostaer og astilber. De har merket at hostaene har mindre sjanse for å bli sneglemat når de er plantet i opphøyde bed framfor på bakkenivå.

Terrasselivet: Sofaen, matten og lampen sammen med uteplanter skaper en følelse av å mikse inne og ute.

– Vi valgte å bygge plantekasser formet som trappetrinn for å skape variasjon. En lang, flat kasse ble for kjedelig. Den høyeste delen skjærer sittegruppen og skaper lunhet. I kassene vokser pryddress, ulike typer hosta, alunrot og buksbom.

«Nå ser jeg for meg hagen som et hus med ulike romdimensjon.»

Klar for lange sommerkvelder. Et insekthotell bidrar med hyggelig bakgrunnssumming ved bordet. Sitteputer gjør middagen ekstra behagelig. For hvem vet – den kan jo være utover i de små timer.

Innholdsrikt uterom: Det gamle, majestetiske tuntreet lager et levende tak over deler av uterommet og har begynt å sprette. En søletuja bidrar også med høyde. Tråkkhellene går forbi dammen og videre til drivhuset som er fra Biltema og er 4,5 kvadratmeter stort. Her inne dyrker familien sukkererter, tomater, chili og paprika.

«Å se pryðtrærne speile seg i vannoverflaten til dammen, nå om våren, er rett og slett magisk.»

Juleroser: Denne kan starte blomstringen allerede i april og lyser opp i den ellers rimelig fargeløse vårhagen tidlig i sesongen.

PRYDTRÆR

Her er fire vakre trær som blomstrer om våren og er noen skikkelige showstopperer:

Japansk kirsebærtre, *Prunus serrulata*

Sorten 'Kanzan' har fylte blomster mens 'Kiku-shidare-zakura' har doble blomster. Begge trærne har blomstring på bar kvist og regnes som noen av de vakreste sortene.

Magnolia

Det finnes mange sorter og blomsterfarger. Stjernemagnolia, *Magnolia Stellata*, får hvite blomster tidlig mens sorten *Magnolia x brooklynensis* 'Yellow Bird' blomstrer med gule blomster senere på våren.

Blodplomme

Prunus cerasifera, *Prunus cerasifera* 'Nigra', har mørke blader og får lyse blomstrete vakre blomster. Fin som kontrastplante.

Prydeple

Malus x purpurea 'Mari', får en overdådig blomstring av dyprøde blomster og har sterk motstand mot sykdom.

FØR: Her er familien underveis i å dele den store gressplen inn i rom. Her bygges terrassen over to plan langs fjellet. I dag består dette området av flere sittesoner og en pergola. Litt av en forandring!

Hengeselje: Grenene henger ned over vannfatet utover i sesongen og skaper et vakkert skyggespill i vannoverflaten. Treet klippes flere ganger gjennom sesongen for å holde fasongen, akkurat nå er det nyklippet. I pottene bak vokser jordbærplanter.

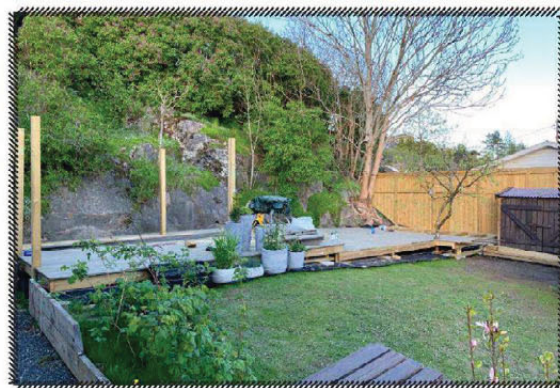
Lindas beste hagetips

1. Ikke overtenk! Start med en sone og når den er ferdig, kan du se hva om kan passe ved siden av denne. Kreativiteten viser vei underveis, og du kan ikke vite hvordan plantene vokser på forhånd.

2. Søk på hashtags på Instagram for å finne inspirasjon til den type sone du skal lage. For eksempel «utekjøkken», «utespa» eller «bed i kasser». Skriv inn samme søkenavn på Pinterest og bruk funksjonen «Flere bilder som dette». Her finnes det masse gull! På Pinterest kan du lage deg ulike moodboards med inspirasjon du har samlet til hver hagesone.

3. Skal du anlegge dam, så velg et skyggeområde for å unngå rik algeblomstring.

4. Plant sentblomstrende klematis i samme hull som en klatreroser. De trives gjerne i samme jordsmonn. Klematisen vil slynge seg rundt rosegrenene og overta blomstringen etter rosen.

Vårfesten er i full gang: Prydepletreet har et teppe av mørkerøde blomster nå i mai. Rundt den skyggefulle stammen har Linda plantet hosta. Salvie og prydkattemynte tar over blomstringen utover i sesongen. Tråkkhellene inviterer til å bli med videre inn i hagen.

Solgul glede:
Vinterblom kan
kjøpes i små potter,
men har du mange i
hagen, kan du grave
opp en liten tue eller
to og pynte med i
fine krukker. Etter
blomstring kan du
plante dem ut igjen.

LA VÅREN BLOMSTRE

Plukk med deg vårens første blomster fra hagen eller hagesenteret!
Sett dem i krukker og la vårstemningen spre seg både inne og ute.

TEKST: BENTE HALKJÆR FOTO: KIRA BRANDT, LBULB, PRODUSENTENE

Raskt og enkelt: Fyll et sinkfat med snøkløkker og våririsen 'Katharine Hodgkin'.

Samplanting: Fylte narsisser kan jo imponere hvem som helst, og sammen med hvite perleblomster blir det bare nydelig. La dem lyse opp innendørs, men de holder seg aller best om de får stå litt kjølig.

Krokus i potte: Dette er den gule krokusen 'Harmonise' – like fin i potte som i plenen.

Allerede før vinteren har sluppet taket, tit-
ter de aller første blomstene forsiktig frem
i hagen. Snøklokker, krokus, scilla og vin-
terblom er så tøffe at de tåler både frost
og snø.

Visst er det fristende å plukke med seg noen blomster
inn, og hvorfor ikke? De står seg fint i flere dager, og
enda lenger om du setter dem kjølig om natten.

Sjarmerende snøklokker

Snøklokken er en bedårende liten løkvekst med hvite, nik-
kende blomsterhoder med grønt mønster helt innerst på
kronbladene. De trives godt på steder i hagen som kan gi
litt skygge, for eksempel under løvfellende trær og busker.

Når snøklokkene har blomstret ferdig, lager de frø-
kapsler som, når frøene har modnet, havner på bakken
under. Maurene er ofte glade i disse frøene og hjelper til
med å spre snøklokker til andre deler av hagen. Det tar
likevel fire år før frøplantene begynner å blomstre.
Snøklokker sprer seg imidlertid ikke kun med frø.
Løkene blir også gradvis flere og flere under jorden, som
fører til at plantene etter hvert står i tette tuer.

Et tett tue kan graves opp like etter blomstring og
deles i flere. De nydelte småtuene kan plasseres på ulike
steder i plenen.

Gult blomsterteppet

Den lille knollveksten vinterblom kjennetegnes av den
muntre gulfargen og den skålformede blomsten som er
omringet av en krage av grønne blader. Vinterblom tri-
ves best i halvskygge eller skyggefulle områder og i fuk-
tig, godt drenert jord. Plantene formerer seg hovedsake-
lig ved å spre seg med frø eller ved å danne knoller
under bakken, og kan med tiden lage store, livlige blom-
stertepper i hager og parker. Om du vil hjelpe dem å
spre seg litt, kan du plukke frøene i mai måned når de
har modnet, og så med det samme på ny plass. >

Dekorativt: Et par velplasserte
kvister gjør seg i bed eller krukke.
Her med hvite krokus og lyseblå
lekre scilla 'Tubergeniana'.

Rusten kjærlighet: Her er det krokusen 'Pickwick', vinterblom og fuglestjerne som sammen byr på deilig vårfølelse.

Staselig: Klosterklokker ligner litt på snøklodder, men blir litt høyere og har en grønn prikk på hvert kronblad. Her står de og nikker sammen med en gjeng lyseblå Scilla "Tubergeniana".

Formfint: Små kakeformer
blir perfekte vaser til
miniblomstene. Sett dem i
grupper for lekker wow-effekt!

Tåler en vinternatt:
Til tross for sitt skjøre
utseende, er snøkløkker
robuste og klarer seg
utmerket i krukker selv
om temperaturen
skulle vise kuldegrader.

Vårblomstrende anemoner

Kronanemone er en nydelig vårblomst med sine store, fargerike blomster som kan blomstre allerede fra tidlig april og utover. Ulikt de andre nevnt her, tåler de ikke frost når de er kommet i blomst, så er det meldt nattefrost – ta inn planten for natten, eller gi den beskyttelse med et fleecepledd eller lignende. De kan imidlertid overvintre i våre mildeste strøk, da selve knollene kan tåle ned til minus 10 grader.

Det er verdt å merke seg at alle deler av kronanemon-planten er giftige, og at de bør behandles med forsiktighet, spesielt rundt barn og kjæledyr.

Scilla mischtschenkoana 'Tubergiana' kommer fra det nordlige Iran, og er en vakker hvit scilla-sort med lys blå striper. Det er en god løk til planting i plenen da den sprer seg lett der den trives. Blomstrer fra tidlig i mars eller så snart snøen smelter.

Vakre våiris

De søte små irisene blomstrer normalt fra februar til april, avhengig av klimaet. Du får dem i flere fine farger, fra lys blå til dyp lilla, og de gjør seg skikkelig fint i krukker – men er også egnet til forvilling ute i plenen. De er flerårige og tåler kulde godt, men når den står i blomst, kan det være lurt å skjerme den mot frosten – da holder den seg fin lenger.

Blå skjønnhet: Våranemonen
(*Anemone coronaria*) har en helt
særegen blåfarge. Den blomstrer
normalt fra tidlig april, litt
avhengig av hvor i landet du bor.

Vårtegn: Når vinterblom trives ute i
det fri, sprer den seg og lager gule,
glade tepper i plenen. Her blomstrer
den i takt med snøkløkkene.

En hjertelig hilsen

Bind et vakkert blomsterhjerter av årets første vårflor. Vi brukte vinterblom, snøklokker, scilla og krossved.

Slik gjør du:

Form et hjerte av kraftig ståltråd. Eventuelt kan du også vikle blomsterleip rundt tråden, så blir det enklere å feste blomstene.

Fest så blomstene rundt hjertet med blomstertråd, én eller to av gangen. Du lager en pen avslutning ved å dytte inn de siste blomsterstilkene under blomstene du festet aller først.

Hjertet er fint å henge opp, men det holder seg lenger dersom du legger det i et fat med vann.

Behagelig i bambus: Christina bruker bambussofaen flittig som leseplass. Sofaen er kjøpt brukt, men du finner lignende hos blant andre Tine K Home, North by North og Ellos. Lyktene er fra Salling, og puter og teppe fra Valentino.

I STEIN OG GLASS

Christina og Henrik har brukt murstein fra en gammel bondegård til å skape et frittstående oransjeri. Her kan de dyrke vindruer, nyte middager og tyvstarte sommeren allerede i april.

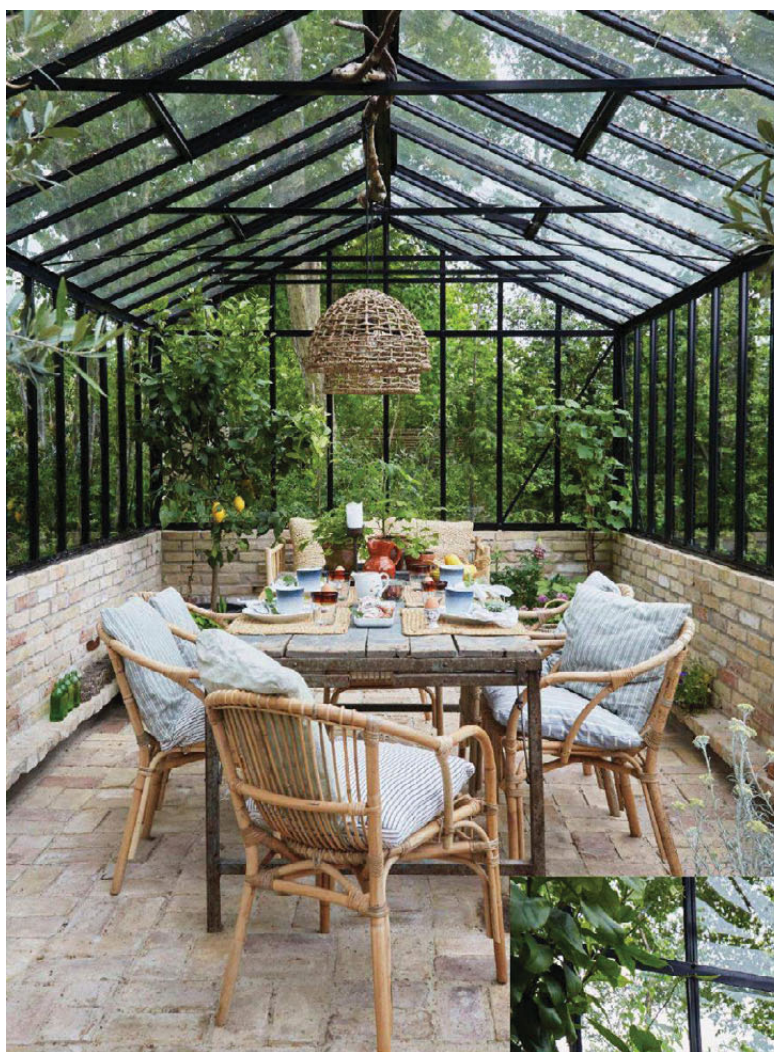
TEKST: SARAH BACHER LUNDTOFT FOTO: ANITTA BEHRENDT
STYLING: RIKKE GRAFF JUEL

Uteplass: Sitteplassene på terrassen i forlengelse av oransjeriet bruker paret særlig om ettermiddagen. Da er det kort vei å trekke inn i oransjeriet når temperaturen begynner å falle. Hagemøblene er et originalt Marguerit-hagesett, som paret har kjøpt på auksjon.

Kjøpt brukt: Bord, stol og lamper er fra et loppemarked. Bestikk og glass er blant annet fra Royal Copenhagen.

Ekstra oppbevaring: Den oppmurte avlastningshyllen har paret designet selv, i likhet med resten av oransjeriet.

Frodig rom: De dagene og kveldene været ikke tillater å sitte ute i hagen, kan de alltid få en følelse av å sitte utendørs i oransjeriet.

Christina og Henrik hadde lenge drømt om et oransjeri. Da de fikk høre at en bondegård i nærheten av sommerhuset deres skulle rives, benyttet de anledningen til å få de mursteinene de trengte for å gjøre drømmen til virkelighet. Paret har selv tegnet oransjeriet, som fyller 16 kvadratmeter på den 1200 kvadratmeter store tomten, og det nye, lille rommet utgjør en hel verden av funksjoner og forlenget sommerhygge. Brystningsmuren bygde Henrik, som til vanlig jobber som investeringssjef, under pandemien da han plutselig fikk mer tid hjemme. Terrassen, i forlengelse av oransjeriet, har de også laget selv av tilsvarende murstein.

– Brystningsmuren er inspirert av den engelske hagestilen, som vi synes er utrolig flott. Men muren var også den vanskeligste delen av byggeprosjektet, sier Christina.

Den gjennomgående steinen forsterker inntrykket av at inne- og uteområdet smelter sammen i det sydvendte hjørnet av tomten. Og spesielt den glidende overgangen mellom terrasseområdet og selve oransjeriet var veldig bevisst. >

Loppisfunn: Ved å mure opp en vegg rundt den gamle vasken har paret skapt et praktisk lite hjørne mellom oransjeriet og terrassen.

Gjennomtenkt: Alle detaljene i oransjeriet har paret designet selv, blant annet flukter brystningsmuren med den nedre delen av glassdøren for et rolig visuelt utseende.

– Vi ville bevare et åpent uttrykk i oransjeriet og invitere hagen inn i drivhuset ved blant annet å lage en stor døråpning, sier Christina.

Paret bruker oransjeriet fra tidlig vår til sen høst, og oransjeriet er omgitt av grønn beplantning som skifter med årstidene. Innenfor har de plantet vindruer i hvert hjørne, og oliven, sitrusfrukt, duftgeranium, fiken, karriplanter og tomatplanter gror om kapp i løpet av sommeren. I designet av oransjeriet har de dessuten tegnet inn en oppmurt hylle, som følger brystningsmuren rundt, der urtepotter kan stå og vente på at det blir deres tur. Om vinteren dekkes alle de overvintrede plantene til med plast, så de ved hjelp av litt varme kan overleve og bli klare til enda en sesong.

– Vi har ingen planer om å gjøre endringer ved oransjeriet, for det ble akkurat som vi drømte om ... men enda flere middager i selskap med barn og venner, er en stor del av fremtidsplanene våre, smiler Christina.

Frokost i det fri: Fint porselen får komme ut i anledning det fine vårværet.

Gjenbruk: Selve oransjeriet er på 16 kvadratmeter og terrassen på 9. Terrassen, fundamentet til oransjeriet og brystningsmuren er laget av gjenbruksstein, mens selve drivhuskonstruksjonen er fra Willab Garden.

Terrasseliv: Sitteplassene på terrassen i forlengelse av orangeriet bruker paret særlig om ettermiddagen. Da er det kort vei å trekke inn i oransjeriet når temperaturen begynner å falle.

DENNIS ASBJØRNSEN

er blogger, gründer,
foredragsholder, hagebokforfatter
og driver kjøkkenhagekonto
på sosiale medier.
Instagram: @spiselighage

Levende jord: Oversikt over
kjøkkenhagen tidlig på året hvor
man kan se jord. Levende jord
som er bygget på kompost og
organisk materiale.

Så lett kan du klargjøre jorda

Spar tid, penger og gjør det lettvin! Krukkene eller
plantekassene i hagen inneholder jord fra før av.
Denne skal du ikke bytte ut – men heller bare forberede.

TEKST OG FOTO: DENNIS ASBJØRNSEN

Luftig jord

**Bruk en hagerive eller en spade for
å løsne jorda i kjøkkenhagen. Dette
vil forbedre dreneringen og luftingen
av jorda, og gjøre det lettere for
planterøttene å vokse.**

Selvforsyning og dyrking av egne grønnsaker har blitt stadig mer populært de siste årene. For å sikre en vellykket hagesesong og en rik avling, er det viktig å klargjøre jorda i kjøkkenhagen på riktig måte før man planter ut grønnsakene. Det er ikke komplisert, men det er noen viktige punkter å tenke på og gjøre før våren kommer. Mine råd og tips handler om å gjøre det så enkelt, billig og bærekraftig som mulig. Det er viktig for meg å vise at du kan lykkes med dine grønnsaker uten å gjøre det så komplisert og dyrt. Bruker du naturen til din fordel, kommer du garantert til å kunne skape en livlig, næringsrik jord.

For å skape en god jord, pleier jeg å si at du må tenke litt at dette er som et «levende vesen». Det finnes næringsrik jord og næringsfattig jord. De fleste grønnsaker liker førstnevnte. I krukker og plantekasser er det fort at jorda blir næringsfattig. Dette kan skyldes fjorårets grønnsaker som har tappet jorda for næring. Derfor må du bare gi jorda mat; alt du kan tenke deg av organisk nedbrytbart materiale – er mat til jorda.

Blader, kvister, grener, kompost, halm, gressklipp, døde planterester, bokashi, husdyrgjødsel, mose m.m. er alle med på å forberede jorda. Dette er naturlig og lett å tilføre. Du vil skape jord som er næringsrik, vannholdig og full av mikroorganismer.

1. Fjern ugress: Først og fremst må du fjerne alt ugress fra kjøkkenhagen. Ugress kan konkurrere med grønnsakene om næring og vann, og det er derfor viktig å fjerne dem grundig. Bruk en hagerive eller en spade for å løsne jorda og fjerne ugresset. Viktig å prøve få med alle røttene.

2. Kompostering: Kompost er fantastisk naturlig gjødsel som tilfører jorda viktige næringsstoffer. Bruk kompost for å forbedre jordstrukturen og øke jordas fruktbarhet. Påfør et tykt lag med kompost over hele kjøkkenhagen og arbeid det inn i jorda ved hjelp av en spade eller et greip.

3. Tilfør organisk materiale: Kompost, halm eller bladkompost. Dette vil også bidra til å øke jordas næringsinnhold og stimulere mikroorganismene i jorda.

Lykke til med dyrkingen av dine egne grønnsaker!

Du kan blande inn tang og tare i jorda. Tang og tare inneholder næringsstoffer fra både sjø og land. Ved å bruke dette i hagen er du også med på å resirkulere næringsstoffene tilbake til land.

Tilfør alt mulig «hageavfall» som god næringsrikt materiale til jorda

KAREN SJØLLI

Er landskapsarkitekt og hagedesigner. Driver Pusterom landskap som tar oppdrag og holder kurs innen hagedesign. pusteromlandskap.no.

Før-situasjon for hagehjørnet: Slitt platting og midlertidige løsninger for opphold.

Hagehjørnet sett fra øst: Tomta er smal rundt huset og ender i en lang og bratt skråning.

Dette er problemet

1. Tomta er veldig smal rundt huset og ender i en lang og bratt skråning ned til et skogholt.
2. Uteplassen, som er forbundet med kjøkken og stue gjennom terrassedør, skal bli familiens umiddelbare og lavterskel utesone.
3. De eksisterende oppholdsrommene består av veldig slitt plattinger og midlertidige løsninger for opphold.
4. Familien ønsket seg permanente, solide, bærekraftige og lite vedlikeholdskrevende løsninger for opphold og gjester og frodig, naturlig beplantning.

En hemmelig, liten oase

Familien manglet gode oppholdsrom i den smale hagen. Like utenfor terrassedøren ville jeg skape en bakgårdsaktig atmosfære.

TEKST: KAREN MELHUS SJØLLI

FOTO OG ILLUSTRASJONER: KAREN MELHUS SJØLLI

Mangel på gode oppholdsrom i den smale hagen

Oftre tenker vi at en del av hagen er for liten eller ugunstig til å gjøre noe med, og at vi trenger store uteområder for å få til gode uterom. Noen ganger er det tvert imot; et smalt hjørne av hagen kan enkelt forvandles til et intimt og stemningsfullt sted.

I en sveitervilla, ikke langt fra barndomshjemmet mitt, bor en familie som ønsket en oppgradering av hagen. Langs huset går hagen som en smal tarm med slitte plattinger og midlertidige løsninger. Bak huset ender hagen ned i en bratt skråning, og familien manglet gode oppholdsrom.

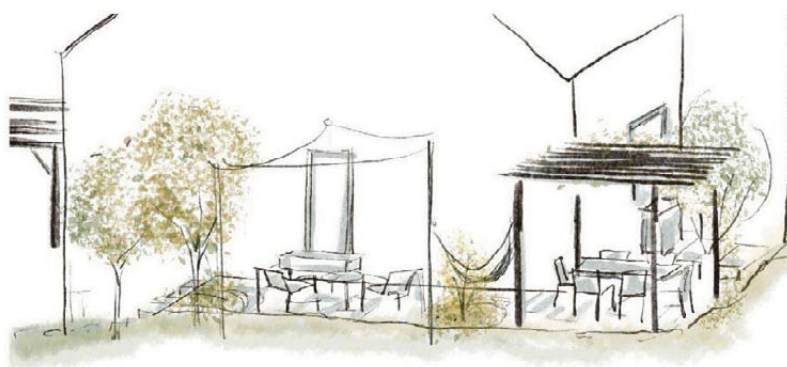
Jeg ville tegne et uterom som en forlengelse av stua og kjøkkenet, med lavterskel bruk. For gleden av å åpne terrassedøra den dagen vårsola begynner å varme, og å ta med seg kaffe, lesestoff og syssel ut. Et sted å ha middagsgjester med lyfter og lanterner under en vinrankekledd pergola. En stemningsfull bakgårdsaktig oase.

Ny hagekrok med flere soner:
En morgenkaffekrok og pergola med
enkelt utekjøkken og plass til gjester.
Øyer med luftig beplantning som vil dele
inn og skape en frodig atmosfære.

Flere soner: Selv om rommet er smalt, kan det deles
inn i flere soner ved hjelp av beplantning.

Hagekrokens gulv, vegger og tak

Som hagedesigner bruker jeg vegetasjon og materialer som verktøy for å regissere en atmosfære utendørs. Dette lille hjørnet var det mest tilgjengelige hagerommet innenfra. Selv om det var smalt, både mot stikkvei og nabo, kunne thujahekken langs veien og syrinene mot naboen forme grønne vegger og lage en atmosfære av bakgård.

Den umiddelbare utesonen har morgensol og får en morgenkaffekrok og pergola med plass til middagsgjester og enkel matlaging. Vinranker og druer vil etter hvert slynge seg rundt bjelkene på pergolaen, og sammen med lyfter, lanterner og et gammelt vindu med fargede glass, vil det bli et vakkert lysspill dag som kveld.

Til tross for lite areal, er jeg ikke redd for å la beplantningen ta plass og dele inn i mindre rom, uten stramme kanter. En kombinasjon av prydgress, høstasters, blodtopp, bakkeryllik og salvie, som svever rundt flerstammet neverkirsebær og svarthyll, gir følelsen av å være omkranset av sanselige vegger, blomstring og bærsetting og fuglekvisper.

Hagens gulv blir rektangulære skiferheller som legges med litt fugeavstand, slik at det vil snirkle seg grønne linjer av gress og mose mellom hellene. Dette vil gjøre at belegget føles mer naturlig og etablert, og vil stå fint sammen med sveitserstilen på huset. Belegget vil også fordøye litt overvann, i motsetning til helt tett beleg.

Ny løsning

1. Jeg tegnet et intimt uterom i forlengelse av stua og kjøkkenet. Vi delte inn det smale rommet med naturlignende beplantning til flere frodige lommer.

2. Uterommet får pergola med utekjøkken og plass til middagsgjester. Vindrue og klematis vil etter hvert slynge seg rundt bjelkene på pergolaen og skape atmosfære sammen med lyslenker, lyfter og lanterner.

3. Utenfor terrassedøren titter morgensola frem, og her blir det plass til enkle hagemøbler for kaffekos og lesing.

4. På plassen blir det lagt rektangulære skiferheller med litt fugeavstand, slik at det vokser lavt gress eller mose mellom hellene. Dette gir et mer romantisk og naturlig preg på belegget, som vil stå godt sammen med sveitserstilen på huset.

FOTO: SIMEN SKARI

ANDERS RØYNEBERG

er planteinspirator,
foredragsholder og forfatter av
flere hage- og plantebøker.
Instagram: @arcticgardener

Blikkfang: Å dyrke
popcorngress er
morsomt og du får
raskt et frodig resultat.

Poppis med popcorngress

Visste du at upoppa popcorn kan bli til vakkert pryddress i hagen din?

TEKST: ANDERS RØYNEBERG FOTO: ANDERS RØYNEBERG

*Passer både
inne og ute!*

**Popcorngress kan du ha både
inne og ute, som en dekorativ
plante på terrassen, i hagen eller
som et annerledes blikkfang i
et stuevindu. Jeg liker å ha den
utendørs hvor den gir meg masse
glede fram til frosten kommer.**

Mais (*Zea mays*) er en ettårig kornplante i gressfamilien (Poaceae) og regnes som verdens viktigste kornsort. Popcorngress har blitt superpopulært på sosiale medier, og vi er mange som har kastet oss på på trenden. Jeg liker hvordan dette store og omfangsrige gresset gir assosiasjoner til åkerland med maisplanter som beveger seg lekent og vakert i vinden. Popcorngress er kjempeenkelt å dyrke fram, veldig dekorativt, billig og et gøy prosjekt for både barn og voksne.

Hvordan: Du trenger en pose upoppa popcorn, blomsterjord og en krukke. Jeg fylte en krukke med plantejord i midten av juni (du kan gjøre

Lettstelt: Gresset liker seg best i sol, men kan også trives i halvskygge.

Flere muligheter!
I matbutikken kan du finne flere frø som kan dyrkes på samme måte. Prøv samme framgangsmåte med tørkede erter, linfrø og valmuefrø, blant annet.

Bruk et par never upoppa popcorn som du sprer jevnt utover jorden. Ved å være raus med kornene får du et tett, fint resultat.

Vann godt: Etter å ha dekket kornene med et tynt jordlag, sørger jeg for å gjennomvanne jorden og deretter plassere potta på et solrikt og varmt sted.

Frodig: Etter en ukes tid er det bare å la seg fascinere av herlig, nygrønn vekst i krukka.

det så fort faren for frost er over ute) og hadde upoppa popcorn på toppen. Jeg brukte ca. to never med popcorn som jeg fordelte utover i en stor potte. Jeg sådde tett for å oppnå en massiv og kraftig vekst. Så dekket jeg popcornene med et tynt jordlag (et par cm), gjennomvannet jorden godt og satte krukken varmt og solrikt utendørs.

Stell: Popcorngress klarer seg godt i vanlig blomsterjord. Det foretrekker en del vanning og jevn fuktighet. Om du vil ha stort, flott gress, tilfør plantenæring 2–3 ganger i måneden i vekstsesongen, fra juni til september, f.eks. husdyrmøkkprodukter som kukompost eller ferdigkjøpt flytende plantenæring. Gresset liker seg best i sol, men kan også klare seg i halvskygge.

TIPS

Legger du de harde maiskornene et døgn i vann, vil de trekke til seg vann, bli mykere og spire raskere. Jo mer varme, desto raskere starter spiringen. Pass på at jorden ikke tørker ut, men hold den jevnt fuktig.

MADELEINE STRAND

Deler sine beste hagetips på
hageterapi.com og på
Instagram-profilen
@hageterapi_madeleine.
Hun har også gitt ut en hagebok.

På rekke og rad: Frøene sås med anbefalt avstand.
Dekket med jord tilsvarende dobbelt sin egen høyde..

EN LITEN ORDBOK

Direkteså: Å så rett på vokseplassen, enten det er i bedd eller krukker. I motsetning til å forkultivere, der vi setter vekstene i gang inne før de plantes ut.

Bløtlegging: Noen frø er anbefalt å legge i vann et par timer eller over natten, før de sås. Gjelder gjerne belgvekster med hardt skall rundt frøene. Nå er stort sett kvaliteten på frøene såpass god, at det ikke er nødvendig – men det skader heller ikke.

Nitrogenfikserende: Mens de fleste vekster trenger nitrogen fra jorda, er det noen superplanter som *gir* nitrogen til jorda. Sukkererter er en slik vekst. Den etterlater jorda mer næringsrik, ikke mindre.

Naturens fastfood

TEKST: MADELEINE STRAND FOTO: MADELEINE STRAND OG PRODUSENTENE

Ute i hagen, eller i kassene på balkongen, kan vi lære et og annet om livet. Som at vi må så for å høste. At ikke alt kan bestilles på Foodora og bli levert på døra etter en halvtime. Vil du kunne plukke solmodne tomater i juli, skulle frøene vært i jorda i mars! Det er klart du kan jukse og kjøpe ferdige planter, men vil du oppleve magien av se et lite frø bli til noe som kan mette, må du gi det tid og kjærlighet. Heldigvis finnes det en slags fastfood i naturen også. Vekster som gir rask avling. Som en slags quick fix på en lengsel etter selvdyrket mat. De leverer ikke like raskt som Foodora, men etter tre–fire uker kan du faktisk høste! Og de krever faktisk bare et lite kvarter å så, deretter gjør de jobben selv – om du bare husker å vanne i ny og ne.

Sukkererter er en av dem! Ikke bare er de sprø og søte, men de har nærmest superkrefter. Fra én liten ert i jorda kan du få utallige sukkererter – om du bare fortsetter å høste!

Reddik er en annen. I tynne skiver i salaten eller på brødskeen. Eller stekt på høy varme i ovnen, med litt olje og krydder. Virkelig en undervurderte grønnsak!

Også ruccola, da! Du har ikke smakt ruccola, før du har smakt den fra egen hage. Det samme gjelder spinat, som også bør inn på listen over ekte fastfood.

Frø med flerfarget reddik fra Nelson Garden, kr 59.

Kurv fra Søstrene Grene, kr 118.

Vannkanne fra Plantasjen, kr 499.

Enklest: Reddik er en takknemlig vekst å så!
Og det skal godt gjøres å feile.

Raskt og enkelt: Et fat med gule ertre i vinduskarmen vil etter kort tid bli til en næringsrik smaksbombe, som her hos Marianne Heen Johnsgård. Legg ertene i bløt over natten, og spre dem utover jord som holdes lett fuktig. Etter kun et par uker kan høstingen begynne! Spirene smaker godt både i salat og på brødskeen. Foto: Marianne Heen Johnsgård

ESPEN SKARPHAGEN

er hageekspert, blomsterdekoratør og forfatter av boken Skarp i hagen.

Blogg: skarpihagen.no

Instagram: @skarpihagen.no

Podd: Grøntpodden

På druen: Enkelte druesorter er svært robuste og tåler ned mot 30 minusgrader. Men siden røttene går dypt, egner de seg ikke for planting i krukke. Her vises sorten Ester som tåler helt ned til -15, og har en herlig smak!

Kortreist lykke

Stadig flere oppdager gleden ved å dyrke selv. Det beste er at kortreiste og spiselige vekster ikke bare er forbeholdt de med stor kjøkkenhage. En krukke med agurker i vinduskarmen, minidrivhus på balkongen eller en pallekarm midt i byen – det er bare fantasien som setter grenser for dyrkingen!

TEKST: ESPEN SKARPHAGEN FOTO: ESPEN SKARPHAGEN OG MARIANNE HEEN JOHNSGÅRD

Uansett hva du skal dyrke, er det alltid viktig med god, næringsrik jord som utgangspunkt. Velg derfor en kvalitetsjord som kan opprettholde gode vekstvilkår over tid. Har du allerede et bed eller pallekarm i hagen, er det lurt å blande inn ny gjødsel og kompostert plantemateriale, som gir den gamle jorden nytt liv. I krukker kan cirka halvparten av den gamle jorden erstattes med ny krukkejord, samt litt helgjødsel som blandes godt inn.

Hva kan du dyrke i?

Plantekar kan være så mangt. Alt fra kjøpte krukke til hjemmelagde plantekasser i tre, eller støpte betongkrukker. Et gammelt malingsspann kan enkelt gjenbrukes. Mal det i en fin farge, før du banker hull i bunnen – og vips har du et fint plantekar! Med andre ord er det mye som kan fungere så lenge det rommer et visst jordvolum, slik at røttene får god nok plass. Med boltreplass til røttene, blir det mindre jobb for deg som skal stelle vekstene. Husk at jorden i en liten potte tørker fort opp, noe som krever stadig tilsyn og hyppig vanning. En større potte vil kunne opprettholde en mer stabil fuktighet, noe som igjen gir gode vekstvilkår. Uansett hvilken krukke du velger bør den alltid ha hull i bunnen, slik at overskytende vann renner ut og røttene får rikelig med oksygen. >

Kirsebær: For meg må hagen inneholde ulike vekster som kan gi avling.

Søt og syrlig: Oxalis finnes i flere varianter og er kanskje mest kjent som stueplante. Men de søte blomstene er friske i smaken og egner seg godt i salaten. Dette er en Oxalis tetraphylla, Iron Cross.

Verdt å vite: Aprikoser er forbausende hardføre og kan klare seg mange steder i landet. Dette treet, som står plantet i Oslo, gir mengder med solmodne, søte aprikoser hver sommer. Finn en lun krok med godt mikroklima, og utfordre gjerne din klimasone. Husk at plantene ikke har lest klimasonekartet!

Hva skal du dyrke?

Valgmulighetene for spiselige vekster som kan dyrkes er enorme, og den enkleste varianten er en krukke i vinduskarmen med et par frø oppi. I en solrik vinduskarm kan det nemlig dyrkes urter, tomater og agurker – hva er vel bedre enn å plukke tomater og små agurker rett fra kjøkkenvinduet? Mer kortreist blir det ikke.

Når du skal velge vekster, er det smart å gjøre noen vurderinger ut fra hvor mye plass du har til rådighet. En stor kjøkkenhage, eller en rad med pallekarmer, vil kunne romme store mengder med grønnsaker. Her er det smart å plante kål, løk og rotfrukter. Disse er mer plasskrevende, og vil trenge hele sesongen på å gi en avling. Eksempelvis vil et kålhode trenge bortimot en halv kvadratmeter for å utvikle seg godt. Har du begrenset plass, vil det kanskje være lurt å kjøpe disse herlige, mer plasskrevende, grønnsakene i butikken.

Lett å lykkes med: En del tomater er avhengige av drivhus for å gi god avling, men det finnes en rekke unntak. Den gule druetomaten Golden Currant trenger en varm start, men til gjengjeld vil den bugne utover sommeren.

Smaksbombe: Physalis er i familie med tomat og stortrives i krukke på terrassen eller i hagen. Bærene, som modnes fortløpende, er proppfulle av smak og kan ikke sammenlignes med dem du får kjøpt i butikken.

Stor avling på liten plass

Med god planlegging kan også mindre arealer utnyttes til å dyrke vekster med god avling. Dette handler i stor grad om vekster som vokser i høyden, og som kan gi avling over en lengre tidsperiode. Eksempel på dette er tomater, agurk, physalis, chili og diverse urter. Bønner og sukkererter havner lett i samme kategorien. Sukkererter stortrives også i en krukke på balkongen, og planten produserer stadig nye, smaksrike belger dersom du høster jevnlig.

Mer varmekjære vekster krever gjerne drivhus, og her finnes det mange varianter. Pallekarm med drivhus oppå er en klassiker, men det finnes også vegghengte drivhus. Perfekt på en balkong eller terrasse, hvor man gjerne vil utnytte plassen maksimalt. Mange av dem har god høyde, og hyller som kan tas ut etter behov. Plasseres agurk eller tomat nederst, vil hyllene kunne fjernes etter hvert som plantene vokser i høyden og trenger plassen.

Vakkert og spiselig

Å kombinere pryd- og nytteplanter er alltid gøy. I et blomsterbed eller kasse kan det være flott med store rosetter av mørk svartkål mellom blomstrende vekster. Velger du i tillegg noen spiselige blomster, er opplevelsen for øyne og gane komplett! Av spiselige blomster finnes det noen sikre vinnere som ringblomst, kornblomst, agurkurt og blomkarse, som vil blomstre store deler av sommeren. Dette er vekster som egner seg like godt i krukker på terrassen som i bedet i hagen.

Når du skal velge spiselige vekster til uterommet, kommer vi ikke utenom urtene. Har du en lun, solrik plass vil urtene både bli smaksrike og kunne høstes kontinuerlig. Mange av urteplantene vil dessuten blomstre utover sommeren. Husk at disse blomstene ofte smaker godt, og vil løfte salaten til nye høyder.

Slik lykkes du med urtehagen

De aller fleste urter trenger sol og varme for å utvikle den beste smaken. Plasser derfor urteplantene på en solrik plass i uterommet.

Mange urter har en stor bladmasse, som gjør at fuktigheten fordampes raskt. Planter urtene i større plantekar, får de mer stabile forhold for røttene. Små pottes tørker raskere opp enn krukker med større jordvolum.

Sørg for at urteplantene får jevn fuktighet, og gjødsling, for å holde veksten i gang gjennom hele sommeren.

Velg naturlig helgjødning som gir en stabil og god næringstilgang for plantene.

Klipp toppene ofte, slik at urteplantene setter nye skudd lenger ned på planten. Da vil de bli fyldigere utover sommeren. Skulle du få for mye urter, kan mange med fordel tørkes!

25 spiselige blomster

En mengde blomster er både dekorative i maten og smaker godt: Agurkurt, bergmynte, blomkarse, daglilje, fuchsia, geitrams, gressløk, hestemynte, jordbærblomst, kløver, knoll-begonia, koriander, kornblomst, lavendel, løvetann, nellik, oxalis, ringblomst, roser, solhatt, squash, stemor, stökkrose, syrin og tagetes tenuifolia.

Dyrk i krukker: Gjør tilgangen på friske urter enkel med dyrking i større krukker. Plant gjerne ulike sorter sammen for en ekstra dekorativ effekt. Her er estragon, persille og rosmarin plantet sammen med signet tagetes.

Hvem: Marita Ryland

Hva: Kjedet enebolig med 370 kvadratmeters tomt. Nylig flyttet til en enebolig fra 1972 med 1,4 måls tomt hvor det meste må fikses.

Hvor: Bergen

Yrke: Salgs- og markedsleder, og interiør- og hagedesigner, samt forfatter av boken «Den smarte veien til drømmehagen» som lå tre uker på bestselgerlisten da den kom ut i 2022.

Instagram: @rylandsrom

På nett: rylandsrom.no

♥ Hagens stolthet: Følgernes favoritt og nærmest for rikskjendis å være; den nydelige japanske viftelønneren viser oss at joda, de kan fint bo i krukke! I alle fall i landets mildere strøk.

Oase på budsjett

Hvordan skape en frodig og fin hage for minst mulig penger? Den utfordringen tok Marita Ryland på strak arm.

TEKST: CECILIE H. EGGEN

FOTO: MARITA RYLAND

Født sånn eller blitt sånn?

Hageinteressen kom for fullt da vi kjøpte huset, og hagen var som et kjedelig, halvblankt lerret. Jeg begynte fort å eksperimentere med å grave opp vekster fra naturen, og gjorde sport av å skape en så frodig oase som mulig uten å bruke mye penger på det. Hage på budsjett er siden blitt selve «varemerket» vårt.

Hvordan vil du beskrive hagestilen din?

Jeg liker oasefølelsen der det skal bugne, men helst i grønne vekster og en neddempet fargepalett. Blomster er ikke så viktig for meg, jeg velger meg heller et variert bladverk og en fin balanse mellom vintergrønt og løvfellende. Jeg elsker krukker og trær, gjerne i kombinasjon. Nå tiltrekkes jeg mer og mer den japanske stilen, kanskje ikke i sin rendyrkede form, men særlig elementene med stein, singel og grønne vekster.

Hva betyr hagen din for deg?

Hagen er et sted for kreativ utfoldelse der jeg får testet ut ulike ting. Jeg koser meg med hagen og stresser sjelden med alt som må gjøres. Det kan imidlertid være litt trøttende å vanne 80 krukker på høysommeren, men her har jeg bare meg selv å takke! Hvert år tenker jeg at jeg skal redusere antall krukker, men merkelig nok skjer ofte det motsatte.

Hva er din store suksess i hagen?

Min store stolthet må være den japanske viftelønneren jeg har i krukke. Denne skjønnheten har vokst noe enormt siden jeg fikk den, og har blitt en aldri så liten rikskjendis. Jeg er også veldig fornøyd med pergolaen min mann bygget av gjenbruksmaterialer. Her har vi kost oss mang en kveld.

Og på den andre siden, har du en hagetabbe du vil dele med oss?

Hele den nyetablerte tujahekken vår mot naboen tok kvelden etter én sesong. Vi fikk heldigvis en ny hekk gratis der jeg kjøpte den første. Jeg lever hardnakket i troen om at hekken må ha vært syk da vi plantet den, ellers går det på stoltheten løs.

Hvor henter du inspirasjon?

På Instagram, spesielt hos utenlandske kontoer, Pinterest og hageprogrammet til Monty Don.

Rent og ryddig som type, eller mer rund i kantene?

Inne i huset liker jeg å ha det rent og ryddig, mens i hagen kan det godt være litt mer rufsete. Det er ikke så farlig med ugress, og jo villere og frodigere plantene er, jo bedre liker jeg det. Jeg er mer opptatt av komposisjon og stil enn av at det skal være skarpe kanter.

♥ Hvilepuls: En pergola lager et eget rom i hagen og gir fin struktur. Denne er snekret av gjenbruksmaterialer av ektemann Per.

♥ Med vind i håret: Utekjøkkenet er laget med, ja nettopp, gjenbrukte materialer, samt en fin dose kreativitet og herlige handy hender.

Instafavoritter

@storspov_hus_tradgard –

Fin og inspirerende hage.

@victoriaskoglund – Gode tips og et nydelig oransjeri.

@andokoumuten – Min favoritt! Elsker stilen.

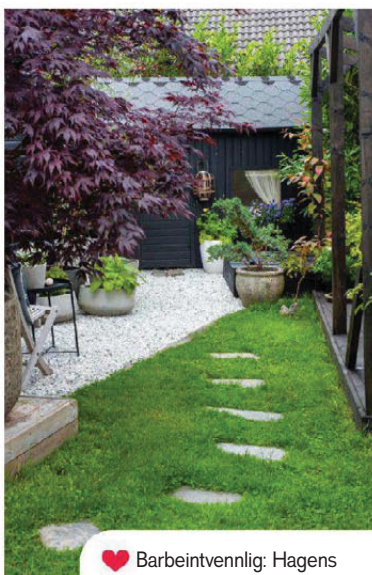
@hosmadeleine – Har fantastiske før- og etterbilder og fine tekster.

@lillagrana_viktoria – Gartner med mye kunnskap og et flott hagerom.

♥ Trær til begjær: – Trær gir høyde, rom, soner, vegger og tak, i tillegg til at de hindrer innsyn. De tilfører hagen duft og farger, og gir hus og ly for fugler og insekter.

♥ Blomsterhygge: Marita foretrekker bladverk, men noen fine blomstrende vekster får komme inn i varmen. Da gjør de til gjengjeld enda mer inntrykk.

♥ Barbeintvennlig: Hagens gulv består av ulike materialer, fra treplatt til singel til grønt gress med fine tråkkheller. Foto: Lisbeth Dreyer

♥ Kule krukker: Trær i krukker skaper grønne og frodige rom. Marita bruker nåletrær så vel som trær med løvverk. Det gir en fin og spennende miks.

♥ En sitteplass i solen: Marita har mange sitteplasser å by på, slik at man kan flytte seg etter solen – eller skyggen om man vil.

♥ Frodig i høyden: Uteplassen blir ekstra godt skjermet både mot sol, vind og innsyn med litt høyde på trekronene rundt.

♥️ **Fruktbart samarbeid:**
Marita er ansiktet utad,
men får en god dose hjelp
av sin handy ektemann Per.
Foto: Paul S. Amundsen

Maritas budsjettvennlige hagetips

1. Velg vekster som er mest mulig naturlig for området du bor i, så minsker du risikoen for at plantene dine dør.
2. Grav opp vekster i naturen og plant i hagen eller i krukker. Bjørk, bregner og strå er spesielt enkelt å lykkes med. Husk å be grunneier om lov før du setter i gang.
3. Erter, maiskorn, valmuefrø og linfrø fra kjøkkenskapet blir til fine vekster i uterommet. Billig og dekorativt og enkelt å lykkes med.
4. Lag egne krukker for en billig penge. Du finner oppskriften på @rylandsrom.
5. Å legge grus eller singel er en billig og effektiv måte å oppgradere uterommet på.
6. Plant trær! Ethvert uterom trenger noe i høyden for å være interessant. Det gjelder både i hager og på terrasser. Plant gjerne trær i romslige krukker.

♥️ **Selvlaget er vellaget:** Her har Marita laget et vannspeil av en gammel parabol som hun fant gratis på nettet.
– Vask godt og puss ned, påfør primer for metall og deretter maling i ønsket farge, og voilà – du har et rimelig og lekkert vannspeil.

♥️ **Skogens vekster:** Med grunneiers tillatelse selvsagt, er skogen et frodig oppkomme av fine, svært så budsjettvennlige vekster. Som bregner for eksempel – de stortrives i krukke!

♥ Krukkejungle: Krukker – i flertall og vel så det – gjør det enkelt å få det fint og frodig på terrasse og platting.

Humle: Denne flerårige klatreplanten kan bli 6–7 meter høy.
Hunnplanten får dekorative, konglelignende blomster.

Nora heldekkende levegg i rustikk
saktevoksende, trykkimpregnert nordisk gran,
vil beskytte uteplassen mot både innsyn og
vind. Modulsystemet består av ulike størrelser
som kan kombineres til ønsket løsning.
Priseksempel, b 90 x h 180 cm kr 1649,
palmako.ee.

SKJERM TID

Vi elsker å flytte livet utendørs om sommeren. Da gjelder det å skape så gode forhold som mulig på uteplassen, med skjerming som beskytter mot vær og vind – og innsyn!

TEKST: MARIANNE HEEN JOHNSGÅRD FOTO: PRODUSENTENE

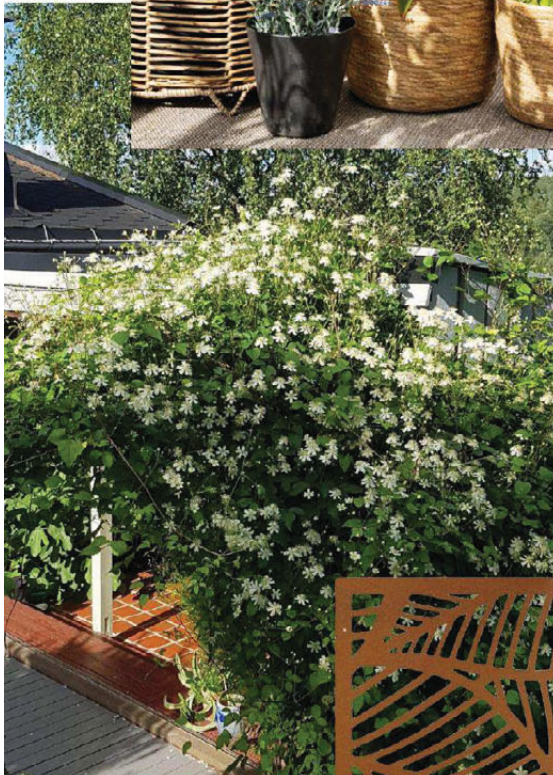

Skap soner: Sørg for vegger og tak også utendørs, og gjør det mer intimt. Du kan bruke alt fra skjermvegger til levegger, eller plantekasser med store grønne planter, som her. Plantekassen Trio Cottage, her vist med espalier og pedestall, har innebygd selvvanningssystem, b 1000 x d 32,5 x h 34,5, ca. kr 2969, lechuzaworld.

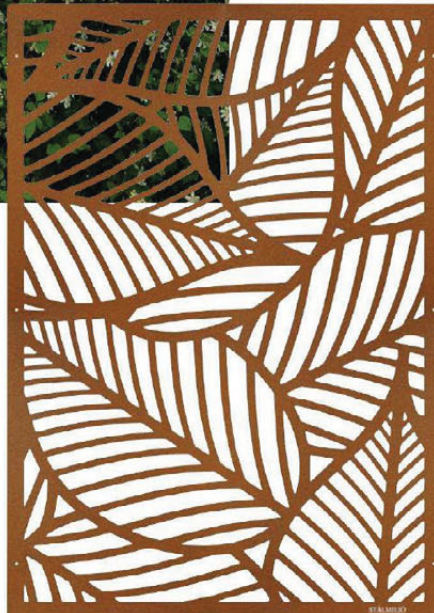

Sammenleggbare skjermvegg i pulverlakkert stål og polyesterstoffet tekstilene som tåler utendørsbruk, b 56 x h 170 cm, kr 249, rusta.com.

Klematis 'Summer Snow' er en vakker og voksevillig plante som passer godt til naturlig skjerming. Her i full blomst i hagen til hageprofil og forfatter Espen Skarphagen, der klematisen hindrer innsyn til hagestuen, skarpighagen.no.

Björholmen skjermvegg i cortenstål, med utstanset bladmønster som skal begrense sikten med ca. 42 prosent, b 120 x h 168 cm, kr 3914, cortenmannen.no.

NATURLIG SKJERMING

Planter er en relativt langsom måte å skape skjerming på, til gjengjeld blir de en mer naturlig del av uterommet enn det bygde konstruksjoner blir. Her er noen forslag fra hagedesigner Jannicke Kaase:

Storhjørtetrøst: Staude som blir opptil 2,5 meter høy.

Jordskokk: Vokser fort og har solide stengler, så klarer seg uten støtte.

Klematis Summer Snow: Kommer tidlig i gang, vokser fort og blomstrer lenge.

Humle: Frodig og hurtigvoksende klatreplante.

Tuja: Tett og vintergrønn, men må klippes og vannes, ellers blir den brun og trist.

Slikekinagress: Blir opptil to meter høy og kan danne en «vegg» som beveger seg i vinden.

Bambus: Fungerer i mildere strøk og er vintergrønn og hurtigvoksende.

Bøk: Gir skjerming hele året og vakre blader som blir brune utover høsten, men som sitter på vinteren igjennom.

SKJERMENDE STRUKTURER

Finn først ut hva det skal skjermes mot, anbefaler hagedesigner Jannicke Kaase. Her er hennes beste tips:

Noen typer behov er veldig konkrete og lette å kartlegge, som å skjermes mot vind, støy og sol. I andre tilfeller handler det om at vi vil føle oss beskyttet og skjermet mot omgivelsene. Utnytt det som allerede finnes av muligheter for skjerming. Kanskje du kan lage en ny uteplass bak en lun hekk eller under et skyggefullt tre?

Det finnes i hovedsak to måter å skape skjermende strukturer på: Å spikre opp en levegg eller bygge en mur gir umiddelbar effekt, mens planter trenger noe tid på å vokse opp.

Treverk er det mest vanlige materialet når man skal bygge en levegg. Betong, teglstein og naturstein er andre gode og solide alternativer. Det går også an å lage skjermvegger i frostat glass.

Uansett materiale er det viktig å sørge for at leveggen ikke er helt tett, slik at vinden kan filtreres gjennom den. Da unngår du at kraftige vindkast rister i skjermingen og på sikt ødelegger den, eller at du får kastevinder over på innsiden.

Kombiner gjerne hardt og mykt, som et espalier med frodige klatreplanter eller plantekasser på hjul med høye prydgress, som kan flyttes rundt på uteplassen etter behov.

Med antatt varmere somre fremover vil trærnes skygge blir mer ettertraktet. For dem som trenger å finne andre former for solskjerming, er parasoller, solseil og markiser fleksible løsninger.

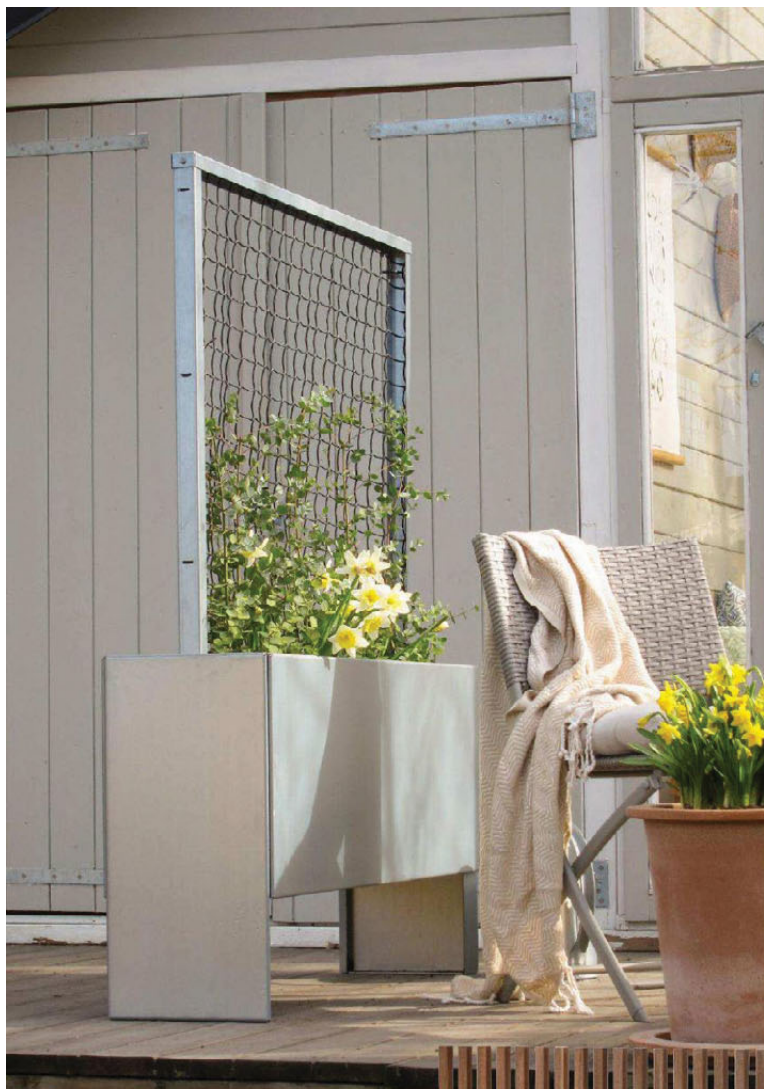
En pergola er et mer permanent alternativ som kan utstyres med stoffpaneler, glasspartier eller lameller i taket, som hindrer solen. Det går også an å montere sidepaneler, slik at det også beskyttes mot vind. >

På denne terrassen, designet av Jannicke Kaase, er uterommet adskilt fra resten av hagen med en levegg i tre som følger terrassens ytterkant. Her er det både skjermede og åpne partier, og mange muligheter for klatreplanter å slynge seg oppover, frydhagedesign.no.

Galvanisert stål er et fint alternativ til cortenstål og har et mer moderne og enklere uttrykk. Land Modern blomsterkasse med espalier er 180 cm høy og overvokst med en frodig klatreplante blir den en vakker levegg, b 120 x d 40 x h 40 cm, pris med ben kr 7849, landhage.no.

UTSYN UTEN INNSYN?

Mange hageeiere setter opp hekk eller gjerde rundt hele tomten for å sikre seg mot innsyn, men tar dermed også bort utsikten sin. Dette kan løses ved å lage utkikkspunkter i skjermingen, slik at man får utsyn, samtidig som passerende vil få langt kortere glimt hvis de skulle kaste et blikk inn i hagen. Dette fungerer også for mindre uterom som en terrasse eller balkong.

Et alternativ er å la yttergrensene være åpne og heller lage ett eller flere skjermede «innerom», for eksempel rundt spiseplassen.

Tenk også igjennom hvordan uterommet ligger i terrenget: Hvis hagen ligger høyere enn veien, vil en lav hekk eller gjerde hindre innsyn, mens man trenger en høyere skjerming hvis veien går på oversiden.

Den vinkelformede og 80 cm høye Cuby plantekasse gir en fin innramming av uteplassen, og i kombinasjon med høyvokste planter skjerner den både mot innsyn og vind, b 185/115 X d 40 X h 80 cm, fra kr 7.696, byjema.no.

Mange sorter bambus fungerer godt her til lands, særlig i den sørlige delen av Norge.

Flyttbar levegg Nämmarö med spiler i brunbeiset akasieetre, kan også brukes som espalier, b 80 x h 140 cm, kr 995, ikea.com.

Vi trenger din hjelp!

Meld deg på til vårt leserpanel og bli med i trekningen av en utrolig flott og anvendelig veske fra Handed By!

Vi setter stor pris på å høre hva du som leser tenker om Hageliv og ønsker oss nå flere deltakere i vårt leserpanel! Du får der mulighet til å vurdere innholdet i magasinet, sette karakter, fortelle oss hva du liker, hva du savner og gi oss innspill på hva vi kan gjøre bedre.

Vær rask, og meld deg på i dag, vi setter strek ved 400 deltagere!

Vi trekker fem heldige vinnere av en nydelig veske fra Handed By. Paris shopper i håndflettet resirkulert plast er like fin på handleturn som til sinking av skatter i naturen eller til strikketøyet i stua. Verdi kr 399. Vinnerne blir kontaktet. Samtidig takker vi alle dere som har bidratt med synspunkter og tilbakemeldinger i leserpanelet det siste året! De som ønsker å fortsette, er hjertelig velkomne til det, og ønsker du en pause, sier vi velkommen tilbake senere.

Kjersti Myhre, redaktør
kjersti.myhre@egmont.com

Kjersti Myhre

SLIK GJØR DU

Skann QR-koden her:

Etter at vi har bekreftet at du er med i panelet, vil du regelmessig motta e-post med lenke til en spørreundersøkelse på en lukket nettside. Det tar bare noen minutter å svare. E-postadressene

vil bare bli brukt i forbindelse med leserpanelet. Vi deler ingen opplysninger med utenforstående.

Vårstemning: I mai
blomstrer både
prydepletre, klokkebusk
og syrin samtidig, og
med forglemmigei i
plenen blir dette en helt
magisk plass å ta en
kopp kaffe i vårsolen.

Blomstrende busker og trær

Hva er en hage uten busker og trær?

De gir oss skyer av blomster og vakkert bladverk på våren, sommeren og høsten.

Prydepletre, fagerbusk og hyldeblomst er bare noen av favorittene som kan pynte opp hagen.

TEKST: KRISTIN GRANUM SKOGLUND

FOTO: JANE ØDEGAARD

Trær gir vakre tak, som forandrer seg og følger årstiden gjennom hagen. Vi følger spent med når knoppene brister, for så å skape fargerike skyer mot himmelen. Senere nyter vi et dryss av kronblader under den løvrike kronen, for så å avslutte med et glødende crescendo før snøen daler. Deretter blir trærne til vakre silhuetter i vinterhagen. Ønsker du skjerming i høyden mot gaten, kan trær gjøre jobben for deg. Men pass på, slik at greinene ikke henger for langt ut over gjerdet og hindrer sikt ved veikryss og innkjørsel.

Blikkfang

Blomstrende trær kan også bli et fagert blikkfang i hagen din. Mangler du utsikt, kan et flott tre være din utsikt – for av og til kan utsikten være nærmere enn vi tror. Trær gir struktur i hagen, som en liten allé inn mot tunet eller langs en blomsterrabbatt. Det finnes utallige former å velge mellom, som hengende kroner over sitteplassen eller smale og opprette kroner som kan passe langs en allé. Vakker vifteformet eller runde kroner som kanskje fortjener å skinne alene? I de fleste hager passer det kanskje best med trær som ikke blir altfor høye. Både formen på trekronene og formen på selve bladverket gir fine kontraster i hagen, så plant derfor trær og busker med ulike former og bladformer mot hverandre.

Godt for insekter og fugler

Se også på bladfargene – det finnes utallige varianter av grønt! Glem heller ikke bladverk i rødtoner. Rødbladede trær fortjener selskap av busker med rødt bladverk, som gir gjentakelse i hagen. Blomstrende trær og busker skaper liv i hagen både for insekter og småfugler. Så fort snøen smelter, vil insekter trekkes mot dine blomstrende busker og trær. Er du en insektsvenn, er det flott både for deg selv og insektene å fordele blomstringen gjennom sesongen. Glem heller ikke småfuglene, som gjerne koser seg med bær og frøkapsler utover sensommeren og høsten. I busker og kratt finner fuglene ly i hagen. Har du liten hagen, kan høyere busker fint formes opp til mindre trær, ved at de nederste greinene fjernes – slik løfter du blomsterkronen opp.

Japankirsebær: Oppstammet *Prunus serrulata* 'Royal Burgundy' kler det stramme bedet med elvestein. Ryddig og vakkert står de på rad og ønsker alle velkommen.

Rhododendron, peon: I juni blomstrer rododendron i stil med husets farge, som får selskap av en vakker rosa peon langs stien inn. Grønne busker i bakkant lar skjønnhetene få skinne!

Skjærsmin, klatrehortensia:
Juli-gleden kommer med
duften av skjærsmin som
strekker seg opp i høyden.
Her får den skinne alene
med selskap av stauder,
grøntbladverk og en vakker
klatrehortensia.

Når du skal plante et tre

1. Husk avstand til naboens grense!

En tredjedel av treet fulle høyde, skal plantes inn på din egen tomt for å unngå at treet skygger for naboen. Blir treet 3 m høyt, skal det plantes en meter inn på din tomt.

2. Tre i potte: Sjekk om røttene vokser i ring!

Røtter som vokser i ring vil gi dårlig feste.

Treet skal plantes omtrent slik det står i potten.

3. Større trær med nett rundt rotklumpen:

Løft aldri i stammen, bruk en hammer inn i nettingen for å løfte treet på plass. Klipp vekk noe av nettet rundt stammen, og brett forsiktig ned langs kanten. Dekk til med ca 2-3 cm over klumpen.

4. Husk å binde opp trærne, uansett om de står i potte eller i netting. Slå ned 2-3 staur utenfor rotklumpen, for så å binde stammen til staurene. Bruk flatt bånd som strie. Husk å vanne, kjøp gjerne en vanningssekk.

Buskmure: Dasiphora (Potentilla) blomstrer i alle farger fra hvitt, gult til rosa og rødt. Ønsker du en vakker og lettstelt hekk, så kan du få blomstrende hekk fra juli til ut i oktober – etter hvilken sort du velger.

Blærespirea: Sorten heter 'Diabolo' Physocarpus opulifolius har vakkert bladverk som gir farge igjennom hele sesongen, men springer ut med sarte blomstrer i juni.

Fagerbusken, svarthyll! I juni/juli overdynges fagerbusk av skyer med rosa blomster. Fra mai til juli springer blomstene til svarthyllen ut, og inviterer insektene inn til fest. Begge buskene kan stammes opp til lave trær.

Epletre og syrinhortensia:
Utover høsten, blomstrer
syrinhortensia i alle varianter.
Jo kjøligere det blir, jo vakrere
blir fargene! Og for en glede å
kunne gå ut for å nyte epletrær
fulle av fristende røde epler.

Under lindetrærne på Skøyen i Oslo står buskene Japansk lønn
Acer palmatum, syrinhortensia,
 blærespirea, Sibirkornell
Cornus alba 'Sibirica'.
 Kantplanter hosta og kranstopp
Neillia incisa. September.

Japanvier 'Hakuro-nishiki': I august nyter vi det lille treet med de sarte pastell bladene, om vi bor i milde strøk. Vakker, men tåler dessverre ikke frost - H2.

Ren nostalgi: Den lille vaskebenken får
Kaia mange komplimenter for.
Den er hjemmesnekret, med vask
funnet i kjelleren i huset, sannsynlig fra
byggeåret. Hageslangen fra Garden
Glory vant Kaia på et Insta-treff.

Stemmingsskaperen

*Kaia elsker blomster, og går gjerne med skitt under
neglene hele sommerhalvåret så lenge hun får se det
vokse og gro rundt seg i sin herlige hage.*

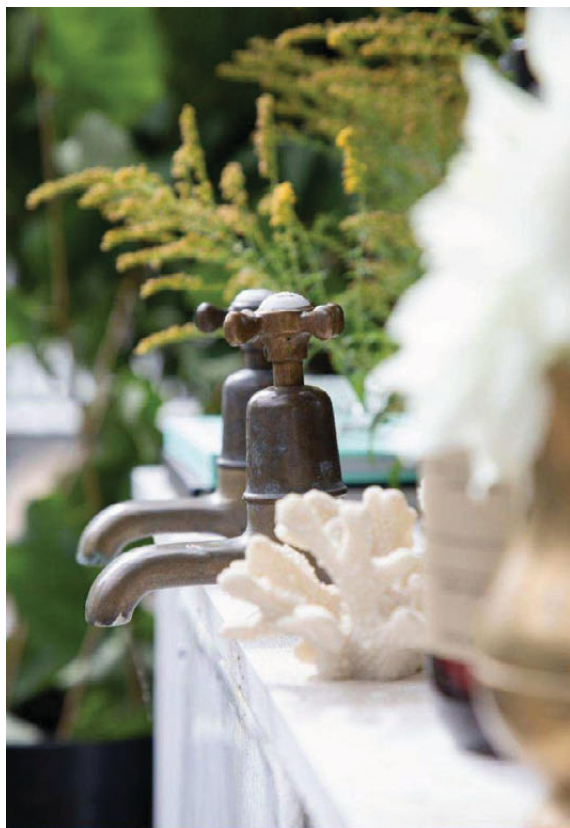
TEKST: MATECKHOFF MORSETH FOTO: FILIPPA TREDAL STYLING: MARI KRISTIN OLSEN

– Ren terapi: At drivhuset var av en viss størrelse, var viktig for Kaia. I tillegg til alle planteprosjektene har det plass til en liten sittegruppe. Her sitter hun helt fra tidlig på våren. – Da er det verken for kaldt eller for varmt, og jeg kan kose meg med en kopp kaffe i alt det grønne. Drivhuset Juliana er fra tilboligen.no.

Vakre detaljer: Gamle messingkraner med patina sørger for tilgang på sildrende friskt vann inne i drivhuset.

Blomstrende gjenbruk: Kaia er forkjemper for gjenbruk, enten det gjelder møbler og interiør eller planter. Hun er ikke fremmed for å rappe frø og avleggere av venner, og deler gjerne selv videre. Kjempeverbenaen er et eksempel på en nydelig plante det er enkelt å dele videre ved å ta stiklinger eller så frø.

Hvem: Kaia Doniselli Helle og Jarle Helle, barna

Tobias, Sondre, Hedda Alette og golden retrieveren Bianca.

Hva: Romslig drivhus, innredet med vakker og funksjonell gjenbruk i en nostalgisk og frodig villahage i Sandefjord.

Instagram: @kaiadonisellihelle

Biene surrer i spireaen, og syringer, duftskjærsmine og klatrehortensia byr på naturens beste parfyme. Det spirer og gror rundt den snart 90 år gamle trevillaen i Virik, mye takket være en blond krølltopp utstyrt med en sjelden estetisk sans. Kaia Helle har alltid vært glad i interiør og hage. Familien har bodd i den herskapelige villaen siden 2017. For Kaia var møtet med trehuset fra 1933 kjærlighet ved første blick.

– Jeg har alltid ønsket å bo i et gammelt hus, sier hun.

Den store hagen er en deilig boltreplass for en lidenskapelig blomstrentusiast som elsker å skape stemningsfulle miljøer rundt seg, enten det er ute eller inne. Hun er også glad i å ta bilder, og en ihuga gjenbruksentusiast. På Instagram-kontoen @kaiadonisellihelle deler hun bilder av hjem og hage, kaker, blomster og mangt et kjært, gammelt møbel. Ute som inne er det langt mellom stramme designmøbler, men desto flere tilårskomne skatter, som Kaia kjærlig har satt sammen i vakre komposisjoner, som regel flankert av frodige blomsterbuketter.

– Jeg elsker alt det grønne. Fra mars til sent på høsten kan jeg bare glemme å ha stelte negler. Jeg føler at jeg konstant graver i jord, men jeg elsker følelsen!

Allerede i januar sås stemorsblomster og grønnsaker. I mars forkultiveres blomsterfrø og Kaia starter fordriving av dahliaknoller. Når april kommer, settes varmen på i drivhuset, og alt flyttes ut. Hele sommerhalvåret finner man gjerne Kaia i tresko og møkkete T-skjorte, lykkelig bøyd over roser og verbena.

– Å gå barbert ut i hagen en sommerkveld for å vanne blomstene, gjerne med en spennende podkast på øret, gir meg masse energi!

I hagen vokser også epler, plommer, hvite og røde rips, rabarbra, bjørnebær og jordbær, til barnas store glede. Ikke sjelden havner godsakene på bordet i form av en kake som ikke står tilbake for den du ville fått servert hos den mest eksklusive konditor. Kaia stortrives i vertinnenrollen, og synes forberedelsene er halve moroa. Baking og matlaging får gjerne ta sin tid, hun koser seg med å dekke pene bord til gjestene sine, enten de er små eller store, og pynter, selvfølgelig, med blomster! >

«Fra mars til sent på høsten kan jeg bare glemme å ha stelte negler. Jeg føler at jeg konstant graver i jord, men jeg elsker følelsen!»

Fristed: Den lille sittegruppen i er et yndet sted der Kaia kan trekke seg tilbake og nyte stillheten. Møblene er kjøpt brukt.

Gamle skatter: Krystallglass og parafinlamper gir en helt egen stemning når de brukes i uterommet.

Rustikk stil. Bruk gjerne fine puter, finn fram en duk, messingstaker og penservis og dekk et bord ute i det grønne. Pynt med elementer fra naturen, som blomster og strå, eller urter for et litt søreuropeisk preg.

Plantebord: Man får aldri nok arbeidsplass! Kaia vurderer faktisk å utvide med et eksemplar til, fra Clas Ohlson.

Hagehjelper: Lille Hedda Alette synes det er spennende å være med ut i hagen når det skal sås og graves i jorda.

*«Det er mye jobb med hage, men enda flere gleder!
Som en bonus forbrenner man kalorier underveis.»*

Kaia's beste drivhustips

1. Tenk gjennom hvordan drivhuset skal brukes.

Til planter, til kos eller begge deler? Jeg ønsket meg et fristed i tillegg til at jeg skulle drive frem blomster, derfor valgte vi en stor variant.

2. Velg kvalitet, særlig om drivhuset er utsatt for mye vind og snø. Jeg anbefaler automatiske lukeåpnere og selvanningssystemer. Det sparer tid og arbeid.

3. Kjøp små stauder. De koster mindre, og du kan heller la dem vokse seg større i din egen hage. Jeg ber gjerne om avleggere fra venner. Jeg har aldri fått et nei, og jeg gir gladelig tilbake.

4. Sank blomsterfrø om høsten. Det er enkelt og gratis! Jeg sanker inn på solskinnsdager og passer på at de er helt tørre. Oppbevar frøene i kaffefilter i en eske i kjøleskapet. Husk å merke pakkene. Jeg bytter også gjerne frø med venner.

Det romslige drivhuset er et yndet fristed, innredet med sjarmerende bruktfunn – og en gammel høvelbenk! Kaia tilbringer mye tid her fra tidlig vår, og elsker å innta kaffen sin her mens hun leser eller hører på en god bok.

– Det er ren terapi!

Gjennom årene har hobby-gartneren samlet erfaring om hagestell, på godt og vondt. Hvert år tar hun seg vann over hodet og ender opp med flere planter enn hun har plass til. Noen skuffelser må man dessuten regne med, sier hun:

– Rådyr, eller for den saks skyld små, skjønnere valper, kan grave opp blomsterløkene, snøen kan knekke rhododendroen du plantet i fjor, og ekle snegler kan spise opp blomstene dine. Jeg snakker av erfaring! Da gjelder det ikke å la skuffelsene ødelegge hagegleden. Vi opplever dem alle, og jeg lærer stadig hvordan jeg skal forebygge. Det er mye jobb med hage, men enda flere gleder! Som en bonus forbrenner man kalorier underveis, ler Kaia.

Det gjelder å se lyst på livet, og det gjør Kaia definitivt. Også regnværsdager er hjertelig velkomne:

– Sommerregn er sjarmerende, og hagen får mye glede av det. Da vi var på husjakt, var derfor en overbygd utedugge et must for meg. Jeg elsker å sitte ute i all slags vær. For meg er det viktig å kunne nyte utelivet så lenge som mulig! >

Gjenbruk: Mange av pottene er bruktkjøp, og Kaia vasker og gjenbruker dem så godt det lar seg gjøre – som hun gjør med det meste hun omgir seg med.

Funksjonell uteplass: Tomtas sosiale sone er markert med heller. Her er det god plass til å dekke langbord der små og store kan samles til festligheter. Fra drivhuset er det kort vei til kjøkkenet, så det er enkelt å hente inn blomster til buketter og grønnsaker til middagen.

HAGELIV & uterom

REDAKTØR **Kjersti Myhre** kjersti.myhre@egmont.com
ART DIRECTOR/INNHOLDSANSV. **Anna-Lena Johansson**
INNHOLDSANSV. **Wenche Traasdahl**
ANSV. REDAKTØR/DIREKTØR **Axel Walø**
REPRO **Hilde Andresen**
ANNONSEALG **Christian Dannevig**
christian.dannevig@egmont.com, tlf 904 092 89
MARKEDSFØRING **Lene Margrethe Haanes Ingier**
FAGLIG RÅDGIVER **Kristin Granum Skoglund**
TRYKK **Egmont Printing Service**
FACEBOOK: **Hageliv & Uterom**
INSTAGRAM: **@hagelivoguterom**
ABONNEMENTSPRIS 10 utgaver kr 599 (fullpris)

BLI ABONNENT!

Bestill på **bladkiosken.no**

KUNDESERVICE

På **minside.egmont.no** kan du enkelt sjekke og administrere ditt abonnement.
Tlf. **22585790** (kl 8-16)
E-post **abo-hageliv@egmont.com**
Fint om du har ditt kundennummer klart ved henvendelse til oss.
Abonnementet løper til du sier det opp.

ANNONSE

ØRAS Kompost- og jordprodukter

ØRAS gir en komplett løsning for sunn plantevekst til proffmarkedet eller deg som driver hjemme.

Bestill på **www.oeras.no**

- Næringsrik **hagejord**
- Bærekraftig **kompost**
- Fin **bed- og pottejord** med hestegjødssel
- Sandholdig **plenjord**
- **Biokull** for bedre jordstruktur og mikroliv

Tlf. 63 92 78 80 / firmapost@oeras.no / www.oeras.no / www.facebook.com/oeras.no

PLANTELISTER

Våre plantelister er bygd opp av plantenavn, latinsk navn og eventuelt sortsnavn, slik:

Løytnants hjerte, *Dicentra spectabilis 'Valentine'*, H8

Plantene vi lister opp i bladet er kvalitetssjekket med tanke på norske forhold og er merket med soner. I noen tilfeller fører vi også opp alternative planter som er mer hardføre.

HAGEREPORTASJER

Vi viser all hovedsak norske hager, i noen få tilfeller også svenske og danske. Planteinformasjonen vil så langt det går, uansett reportasjens opphav, tilpasses norske forhold.

Vi ønsker oss alltid tips om nye norske hager vi kan besøke, og vi leter alltid etter hager i høye soner!

Send oss gjerne noen bilder og litt informasjon til

kjersti.myhre@egmont.com

VI KAN TA FEIL!

Hage- og plantekunnskap er et stort fagfelt, og selv om vi etterstreber å gi korrekt informasjon, kan det skje at vi tar feil. Oppdager du noe som ikke stemmer, blir vi takknemlige for å få beskjed. Send oss gjerne en mail til kjersti.myhre@egmont.com.

KLIMASONER

I alle reportasjer anngir vi hvilken klimasoner plantene har, samt hvor hagene som vi presenterer ligger på klimasonekartet. Dette gir deg en pekepinn på hvilke planter som vil trives hos deg. Husk imidlertid at det kan være store lokale forskjeller, og at du også kan skape bedre vekstsoner i din egen hage, som i et lunt steinbed eller inntil en husvegg. Klimasonekart finner du på hjemmesiden til Det norske hageselskap, hageselskapet.no.

FACEBOOK OG INSTAGRAM

Del gjerne dine hagegleder med oss på vår Facebook-side Hageliv & Uterom, og følg oss gjerne også på Instagram. Tagger du dine hagebilder med #hagelivoguterom kommer de kanskje på trykk i bladet også. Vi gleder oss til å se masse inspirerende hagebilder!

**story
house**
EGMONT

Story House er en del av Egmont, et av Nordens ledende mediekonsern. Vårt motto *We bring stories to life* – har sterke publisistiske verdier. Vi utvikler de beste mediene og lager godt innhold og journalistikk i verdensklasse. Egmont er en stiftelse som hvert år gir mer enn 100 millioner kroner som støtter til utsatte barn, unge og familier.

Bestill
på nett:

Storytravel.no

post@storytravel.no
Tlf: 22 22 22 26

Hagebesøk hos flotte slott, herregårder, parker og private hager.

www.storytravel.no

Kjempekoselig
gruppetur med
andre hage-
interesserte!

Lærerike hagebesøk hos
«Trädgård med utsikt»
og andre inspirerende
hagedesignere, hagebok-
forfattere og påvirkere.

Pris per
person fra
8 950,-

Hagereise med fullpensjon til vestkysten av Sverige

Dyrk din hage- interesse på hagetur

Bli med til den svenske vestkysten og opplev alt fra staselige slottshager til inspirerende oaser skapt av dyktige hagedesignere, -forfattere og -påvirkere.

Du inviteres herved med på en inspirerende gruppereise til Halland. Her langs Sveriges vestkyst, kun noen få timer fra Oslo, kan du nyte mange fantastiske hageopplevelser sammen med andre hobbygartnere og hageinteresserte.

Vi arrangerer to flotte hageturer, én på sommeren og to på seinsommeren. Vi

sjekker inn på hoteller med sentral beliggenhet, og både frokost, lunsj og middag nytes på hyggelige, lokale spisesteder – alle måltider er inkludert i prisen!

Vi skal besøke flere spennende hager, både staselige slottshager, koselige gårder i naturskjønne omgivelser, et helt spesielt gartneri, en kirkegård og kanskje det aller mest spennende; de private

hagene til noen av Sveriges mest kjente hagedesignere, hagebokforfattere og hagepåvirkere. Vi har også satt av plass i programmet til egentid, hvor du kan utforske dette fine området slik du selv vil. Hver kveld møtes vi til felles middag og hyggelig hageprat.

Programmet varierer etter sesong, så les nøye og bestill reisen for deg!

STORY TRAVEL

**Bli med i
reiseklubben**

Vinn reisegavekort verdt 3000,-

Meld deg inn i reiseklubben og få de beste tilbudene først.
Vinner av reisegavekort à 3000,- trekkes hver måned!

Send sms «reise» til 2205.

Finne din drømmereise blant våre hageturer!

Får oppleve Norrvikens
trädgårdar og andre
fabelaktiske besøkshager.

Besøk hos
Hanna Wendelbo
og andre hage-
influensere.

Sommertur!

3 DAGER: 14. JUNI

DAG 1 AVREISE OG HAGEBESØK

- Buss fra Oslo kl. 09.00.
- Lunsj og omvisning hos Jonsersed trädgårdar Göteborg.
- Innsjekk på Varberg stadshotell.
- Felles middag på hyggelig restaurant.

DAG 2 BESØKSHAGE

- Første stopp er på en flott kirkegård.
- Så går turen til Torrvikens trädgårdar, hvor vi skal ha en guidet tur og lunsj.
- Hagebesøk og i en usedvanlig vakker privat hage i Falkenberg. Her får vi tid til å kose oss med litt svensk «fika».
- Felles middag på en god restaurant.

DAG 3 HAGEBESØK OG HJEMREISE

- Besøk til den kjente hageinfluenseren Hanna Wendelbo i Kungsbacka, hvor vi får «fika» og et lite foredrag.
- Botaniska trädgården i Göteborg. Lunsj i Botaniska paviljongen, før vi kjører hjemover til Oslo.

Seinsommertur!

3 DAGER: 2. ELLER 9. AUGUST

DAG 1 AVREISE OG SLOTTSBESØK

- Buss fra Oslo kl. 09.00.
- Staselig lunsj og omvisning i hagen på Gunnebo slott utenfor Göteborg.
- Innsjekk på Grand Hotel Falkenberg.
- Felles middag på hyggelig restaurant.

DAG 2 BESØKSHAGE OG GARTNERI

- Vi drar til «Trädgård med utsikt», der vi får en omvisning i hagen og et lærer om hagestilen «arts & crafts».
- Reise gjennom Åkulla bøkeskoger og lunsj på en superkoselig gård med butikk.
- Omvisning, kaffe og kake på Ugglarps grönt, anerkjent gartneri ved sjøen, med koselig gårdsbutikk.
- Felles middag på en god restaurant.

DAG 3 HAGEBESØK OG HJEMREISE

- Besøk i Runevads trädgård, hvor vi får omvisning, samt «fika».
- Lunsj på Tjolöholms slott før hjemreise.

Deilig mat og
herlige omgivelser!

ALT DETTE FÅR DU INKLUDERT

- Buss Oslo-Sveriges vestkyst t/r.
- Overnatting på hotell i 2 netter.
- Frokost på hotellet hver morgen.
- Lunsj 3 dager.
- Middag 2 dager.
- Fika 2 dager.
- Utflukter og alle inngangsbilletter.
- Transport
- Skandinavisktalende reiseleder.
- Alle skatter og avgifter

*All
inclusive!*

Pris per person i enkeltrom fra 8 950,-

Finne din
drømmereise:

AKTIV FERIE

Ferie med aktiviteter som gjør
godt for både kropp og sjel.

LANGTIDSREISE

Nyt livet på et herlig leilighets-
hotell i Spania i 4 eller 8 uker!

HOBBYTURER

Fordyp deg i håndarbeid, foto,
maling, hageliv, mat, med mer.

TEMAREISER

Gruppetur med inspirerende
temaer og dyktige guider.

STORY TRAVEL

www.storytravel.no

neste utgave i salg 2. april

**BESTILL
ABONNEMENT**

send sms HAGE8 til 2205 og få

**10 UTGAVER TIL
KUN KR 599!**

JANE ØDEGAARD

GJENBRUK: *Laget uteplass til 5000 kroner*

SHOPPING: *Riktig utstyr til hagearbeidet*

RODODENDRON: *Lettstelt og riktblomstrende favoritt*

LAG SELV: *Utemøbler som tåler det meste*

Følg Hageliv & uterom på Facebook og Instagram - @hagelivoguterom

SE MER HER

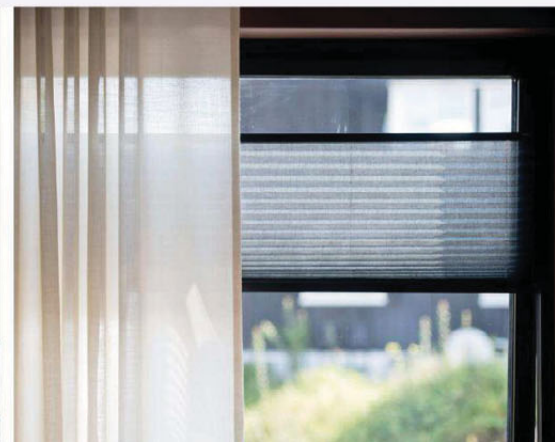

Vi gjør
solskinnsdager
enda bedre

NORSOL®

Gjør klart for lysere tider med terrassemarkiser

✓ Lær også om våre løsninger for innvendig solskjerming på www.norsol.no/magasin

Returadresse:
ART AS
Postboks 209
2021 Skedsmokorset

Alle dine favorittblader – i én app

**PRØV
30 DAGER
GRATIS**

Hold kamera over
denne QR-koden for
å komme i gang!

Flipp.no

Med Flipp får du tilgang til mer enn 90 magasiner og ukeblader. La deg inspirere av det nyeste innen interiør, mat, mote, skjønnhet og livsstil.
Test gratis i 30 dager! Registrer deg på flipp.no og kom i gang.

Ingen bindingstid, abonnementet løper til du stopper det. Ordinærpris etter gratisperiode er 129 kr for nye kunder, kun 29 kr for abonnenter på dette bladet. Gratisperioden gjelder hvis du ikke har brukt gratisperioden tidligere.

flipp